Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

RAPORT ROCZNY

SPIS TREŚCI

Obszary działania Fundacji 4
List od Kierownictwa 5
Andrew Nagorski - życiorys 10
Trzynasty rok działalności 11
Inicjatywy w zakresie edukacji 11
Rozwój społeczności lokalnych 19
Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji 30
Ludzie, projekty, inicjatywy 33
Skonsolidowane Sprawozdanie finansowe na dzień 31.12.2012 r. oraz Raport niezależnego biegłego rewidenta 49
Raport niezależnego biegłego rewidenta 50
Skonsolidowane Sprawozdanie finansowe na dzień 31.12.2012 r. 51
Informacja dodatkowa do skonsolidowanego Sprawozdania finansowego na dzień 31.12.2012 r. 54
Rada Dyrektorów 64
Zarząd i Pracownicy 65

OBSZARY DZIAŁANIA FUNDACJI

Inicjatywy w zakresie edukacji

- SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)
- RÓWNAĆ SZANSE
- ENGLISH TEACHING
- STYPENDIA POMOSTOWE
- PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI
- UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

Rozwój społeczności lokalnych

- DZIAŁAJ LOKALNIE
- NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE
- LIDERZY PAFW
- PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK
- LOKALNE PARTNERSTWA PAFW
- WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
- KONKURS „PRO PUBLICO BONO”
- OBYWATEL I PRAWO

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

- STYPENDIA IM. LANE’A KIRKLANDA
- PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

LIST OD KIEROWNICTWA

List od Kierownictwa

Z przyjemnością przekazujemy Państwu Raport Roczny Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, w którym zostały podsumowane najważniejsze wydarzenia trzynastego roku naszej pracy. Prezentujemy w nim także sprawozdanie finansowe Fundacji wraz z opinią biegłego rewidenta. W 2012 roku, podobnie jak w latach poprzednich, kontynuowaliśmy realizację naszej misji w ramach trzech obszarów programowych, jakimi są: inicjatywy w zakresie edukacji, rozwój społeczności lokalnych, a także dzielenie się polskim doświadczeniem w transformacji z innymi krajami regionu.

Szczególnym wydarzeniem minionego roku była zmiana na stanowisku Przewodniczącego Rady Dyrektorów PAFW. John P. Birkelund, który przewodniczył Radzie od momentu utworzenia Fundacji, podjął decyzję o rezygnacji z tej funkcji. John był związany z Polską od ponad dwudziestu lat. W latach dziewięćdziesiątych, jako Przewodniczący Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości, aktywnie działał na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i prywatnego sektora w Polsce, a następnie angażował się w tworzenie i rozwój Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, której kapitał żelazny pochodzi z likwidacji inwestycji Funduszu. W 1995 r. John P. Birkelund został odznaczony przez Prezydenta Lecha Wałęsę Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi, a w 1999 r. przez Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego Krzyżem Komandorskim Orderu Zasługi z Gwiazdą.

W liście do Johna P. Birkelunda Prezydent Bronisław Komorowski wyraził swoje uznanie i podziękowania za wkład Fundacji i Funduszu w rozwój kraju oraz znakomitych relacji między Polską a Stanami Zjednoczonymi, a także za wszystko, co John uczynił dla Polski w minionych dwóch dekadach. List został odczytany przez Ministra Jacka Michałowskiego, Szefa Kancelarii Prezydenta RP, podczas uroczystości pożegnania Przewodniczącego Rady, która odbyła się w maju 2012 roku w Warszawie. W spotkaniu udział wzięli m.in. Minister Administracji i Cyfryzacji Michał Boni, Ambasador USA w Polsce Lee Feinstein oraz Profesor Leszek Balcerowicz.

W 2012 roku na uwagę zasługuje przede wszystkim nasze największe przedsięwzięcie - Program Rozwoju Bibliotek, w którym partnerem Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności jest Fundacja Billa i Melindy Gatesów. Z satysfakcją odnotowujemy fakt uruchomienia trzeciej rundy programu, co stało się możliwe dzięki decyzji o przedłużeniu programu wskutek efektywnego zarządzania środkami przekazanymi przez Fundację Gatesów oraz wkładowi własnemu PAFW. W ramach trzeciej rundy do 3,327 bibliotek publicznych biorących już udział w programie dołączyło kolejnych 486 placówek: obecnie zatem uczestniczy w nim 3,813 bibliotek z ponad 1,250 gmin, co stanowi blisko 60% placówek zlokalizowanych na terenach wiejskich i w małych miastach. Nowi uczestnicy programu otrzymają sprzęt komputerowy, a bibliotekarze wezmą udział w szkoleniach, m.in. w warsztatach planowania rozwoju bibliotek. Natomiast biblioteki już uczestniczące w programie otrzymają dodatkowe wsparcie szkoleniowe oraz możliwość udziału w kursach e-learningowych.

Cieszymy się, że za realizację Programu Rozwoju Bibliotek utworzona przez nas w 2008 roku Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI) otrzymała „E-inclusion Award" – prestiżową nagrodę przyznawaną w konkursie organizowanym przez Komisję Europejską i służącą promocji dobrych praktyk w wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Prowadząc Program Rozwoju Bibliotek FRSI współdziała z licznymi instytucjami, firmami i organizacjami. W wyniku porozumienia zawartego w lipcu 2012 r.

przez FRSI, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji oraz firmę Orange wszystkie biblioteki biorące udział w Programie Rozwoju Bibliotek mogą przez kolejne trzy lata bezpłatnie korzystać z Internetu. Porozumienie to jest kontynuacją umowy z 2009 roku, na mocy której Telekomunikacja Polska zadeklarowała bezpłatne podłączenie Internetu do wszystkich gminnych bibliotek publicznych.

Placówki biblioteczne, które nie uczestniczą w Programie Rozwoju Bibliotek, mogą skorzystać z uruchomionego w ubiegłym roku pilotażowego projektu PAFW „Rozpracuj to z biblioteką" prowadzonego przez FRSI. W ramach tej inicjatywy, w trzech województwach o najwyższej stopie bezrobocia, bibliotekarze otrzymują profesjonalne wsparcie w zakresie udzielania pomocy osobom pozostającym bez pracy. Na jego realizację otrzymaliśmy grant w wysokości 1mln USD od Open Society Foundations.

W 2012 roku, w ramach programów „Uniwersytety Trzeciego Wieku" oraz „Wspieramy Organizacje Pozarządowe", partnerowaliśmy dwóm ważnym wydarzeniom. Pierwszym z nich był Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku wieńczący obchody Roku UTW, który odbył się w marcu w Sali Kongresowej w Warszawie z udziałem Małżonki Prezydenta RP Anny Komorowskiej oraz Premiera Donalda Tuska. Natomiast kilka tygodni później jedenaste Spotkanie Organizacji Działających na Wsi w Marózie k. Olsztynka swoją obecnością zaszczycił Prezydent Bronisław Komorowski.

Wśród inicjatyw związanych z edukacją szczególne miejsce w działalności Fundacji zajmuje Program Stypendiów Pomostowych, obchodzący w minionym roku jubileusz dziesięciolecia. W programie, będącym wspólnym przedsięwzięciem wielu partnerów, przyznano już blisko 16 tysięcy stypendiów, w tym prawie 12 tysięcy na pierwszy rok studiów dla młodych ludzi ze wsi i małych miast znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Patronat nad jubileuszową X edycją programu objęła Anna Komorowska, która zaszczyciła swoją obecnością uroczystą inaugurację XI edycji – wydarzenie odbyło się w listopadzie, w Belwederze. Elementem Programu Stypendiów Pomostowych jest Polsko-Amerykańska Inicjatywa Stażowa (Polish-American Internship Initiative), w ramach której zarówno uczestnicy tego przedsięwzięcia jak i programu „PROJEKTOR – wolontariat studencki" mogą odbyć staże w renomowanych amerykańskich firmach. W czerwcu minionego roku w Przedstawicielstwie PAFW w Polsce z grupą stażystów spotkał się Michael Camunez, Zastępca Podsekretarza Stanu w Departamencie Handlu USA.

We współpracy z Kancelarią Prezydenta RP i pod honorowym patronatem Prezydenta, w ramach programu „PROJEKTOR - wolontariat studencki", Fundacja Rozwoju Wolontariatu zrealizowała projekt „Nowoczesny Patriotyzm". Ministrowie i Doradcy Prezydenta RP, a wśród nich Szef Kancelarii Prezydenta RP Jacek Michałowski, jako honorowi wolontariusze wspólnie z wolontariuszami „PROJEKTORA" przeprowadzili jedenaście warsztatów edukacyjnych dla uczniów ze szkół w małych miejscowościach, służących upowszechnianiu wiedzy o ojczyźnie i kształtowaniu patriotycznych postaw wśród młodzieży.

Ze zmienioną formułą w kolejną fazę rozwoju wkroczył jeden z pierwszych programów Fundacji - „English Teaching" - służący promocji uczenia się języka angielskiego wśród dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich. Do ich nauczycieli skierowana została bardziej zaawansowana oferta, w ramach której mogą oni korzystać ze szkoleń i doradztwa indywidualnego oraz uzyskać grant na realizację półtorarocznych projektów edukacyjnych. W ramach programu kontynuowane są inne inicjatywy, takie jak możliwość udzia-

łu w letniej szkole TESOL na Uniwersytecie Gonzaga w USA dla najaktywniejszych nauczycieli oraz corocznym zjeździe nauczycieli, metodyków i miłośników języka angielskiego, który w minionym roku zgromadził blisko 500 uczestników. Był to już dziesiąty, jubileuszowy English Teaching Market.

W głównym nurcie działalności programowej Fundacji pozostawały inicjatywy wzmacniające i wyzwalające energię obywatelską na terenach wiejskich i w małych miastach. Celom tym od początku służy program „Działaj Lokalnie". Obecnie sieć uczestniczących w nim Ośrodków Działaj Lokalnie liczy już 60 organizacji, czyli czterokrotnie więcej niż w 2004 roku, kiedy po raz pierwszy uruchomiliśmy lokalne konkursy grantowe. Tylko w 2012 roku Ośrodki Działaj Lokalnie przyznały 722 dotacje na realizację projektów pobudzających aspiracje rozwojowe małych społeczności. Warto zaznaczyć, że organizacje te wniosły wkład własny w wysokości blisko 400 tys. USD, przy zaangażowaniu ponad 700 tys. USD ze strony Fundacji. W ubiegłym roku rozpoczęła się trzecia edycja „Lokalnych Partnerstw PAFW" – przedsięwzięcia wykorzystującego doświadczenia programu „Działaj Lokalnie". Zawiązało się siedem nowych partnerstw, które z zaangażowaniem blisko 80 partnerów animują swoje lokalne społeczności. Dużą wagę przywiązujemy do tego, aby wspierane projekty miały swój ciąg dalszy, a ich efekty i wpływ na mieszkańców były trwałe. W związku z tym, do 15 partnerstw zawiązanych w dwóch pierwszych edycjach skierowaliśmy pilotażową ofertę dla absolwentów programu, w ramach której otrzymują oni wsparcie eksperckie, możliwość udziału w wizytach studyjnych oraz uzyskania mini-grantu na popularyzację dobrych praktyk wypracowanych w programie.

Poza inicjatywami krajowymi nadal byliśmy szczególnie zaangażowani w nasze przedsięwzięcia mające na celu wspieranie demokratycznych i wolnorynkowych przemian w innych krajach regionu. Do XII edycji Programu Stypendialnego im. Lane'a Kirklanda przyjęta została rekordowa liczba uczestników – w roku akademickim 2011/12, spośród 363 aplikujących do programu, studia uzupełniające na polskich uczelniach podjęło 45 stypendystów z 9 krajów. Miło nam odnotować, że za inicjatywę „Study Tours to Poland" jej Realizator – Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka Jeziorańskiego - otrzymał nagrodę główną w kategorii „Społeczeństwo obywatelskie" w konkursie na najlepsze praktyki transgraniczne podczas Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej w Lublinie, który odbył się we wrześniu pod patronatem Komisji Europejskiej.

W 2012 roku Ambasador USA Lee Feinstein zakończył swą misję dyplomatyczną w Polsce. Pragniemy wyrazić nasze podziękowania dla Ambasadora, który uczestniczył w pracach Rady Dyrektorów PAFW i służył nam swoją wiedzą i wsparciem. Ogromnie ceniliśmy jego przyjaźń i osobiste zaangażowanie w przedsięwzięcia Fundacji. To dzięki owocnej współpracy z Ambasadą USA udało się uruchomić wspólną Polsko-Amerykańską Inicjatywę Stażową, a w ramach innego programu – „Liderzy PAFW" - jego absolwenci mają możliwość zdobywania wiedzy i nowych doświadczeń podczas wizyt studyjnych w Stanach Zjednoczonych. Jednocześnie niezmiernie miło jest nam powitać Ambasadora Stephena Mulla; jesteśmy przekonani, że Ambasador, dla którego nie jest to pierwszy pobyt w Polsce, będzie wspierał nas swoim bogatym doświadczeniem.

Otwarcie własnej siedziby Przedstawicielstwa PAFW w Polsce, w grudniu 2011 roku, stworzyło przed

nami oraz naszymi Partnerami nowe możliwości w zakresie organizacji różnego rodzaju wydarzeń w ramach programów Fundacji. W 2012 roku, w salach konferencyjnych Fundacji, odbyło się 75 spotkań, konferencji i warsztatów z udziałem dwóch i pół tysiąca osób. Cieszymy się, że nasi beneficjenci mogą korzystać z takiej oferty, a siedziba przyczynia się do rozwoju kolejnych inicjatyw programowych.

Zamykając miniony okres pragniemy podziękować wszystkim naszym Partnerom za ich profesjonalizm, zaangażowanie oraz innowacyjność, jakie wnoszą w realizację programów PAFW. Nieustająco szczególne podziękowania składamy wszystkim Członkom Rady Dyrektorów – za ich nieocenioną wiedzę, wsparcie i wielki wkład w rozwój Fundacji.

Nowy Jork/Warszawa, maj 2013 r.

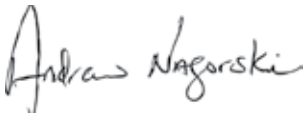

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Dyrektorów

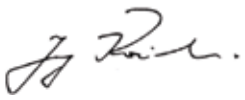

Jerzy Koźmiński
Prezes Fundacji

Andrew Nagorski

Andrew Nagorski urodził się w Szkocji w polskiej rodzinie, która przeniosła się do Stanów Zjednoczonych, kiedy był dzieckiem. Wielokrotnie nagradzany redaktor i korespondent Newsweek International pracujący w Bonn, Berlinie, Moskwie, Warszawie, Rzymie i Hong Kongu. Obecnie jest Wiceprezesem i Dyrektorem ds. Polityki Publicznej nowojorskiego oddziału międzynarodowego ośrodka analitycznego EastWest Institute.

Przed rozpoczęciem kariery dziennikarskiej, przez trzy lata po ukończeniu Amherst College, prowadził zajęcia z nauk o społeczeństwie w szkole średniej w Wayland, Massachusetts. Jest autorem licznych publikacji oraz wykładowcą w Centrum Globalizacji i Spraw Międzynarodowych w nowojorskim Bard College, gdzie uczy pisania nt. problematyki ogólnoświatowej.

Najnowsza książka Nagorskiego „Hitlerland: jak naziści zdobywali władzę" (Hitlerland: American Eyewitnesses to the Nazi Rise to Power (2012)) zebrała entuzjastyczne recenzje w licznych publikacjach m.in. w „The Economist", „The New York Review of Books" oraz „Newsweeku". W swoim dorobku Andrew Nagorski ma również inne pozycje literatury faktu, takie jak „Przymusowe pożegnanie: spojrzenie amerykańskiego dziennikarza w głąb sowieckiego życia" (Reluctant Farewell: An American Reporter's Candid Look Inside the Soviet Union (1985)), „Narodziny Wolności" (The Birth of Freedom: Shaping Lives and Societies in the New Eastern Europe (1993)) oraz "Największa bitwa. Moskwa 1941-1942" (The Greatest Battle: Stalin, Hitler, and the Desperate Struggle for Moscow that Changed the Course of World War II (2007)). Jego powieść "Ostatni przystanek: Wiedeń" (Last Stop Vienna (2003)) znalazła się na liście bestsellerów "Washington Post".

W listopadzie 2009 roku Minister Spraw Zagranicznych RP Radosław Sikorski nadał mu Honorową Odznakę „Bene Merito" za jego relacje z Polski w latach 80. dotyczące działalności ruchu „Solidarność". W 2011 roku Prezydent Bronisław Komorowski odznaczył go Krzyżem Kawalerskim Orderu Zasługi RP.

Andrew Nagorski jest przewodniczącym Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności oraz członkiem Rady Stosunków Międzynarodowych i Międzynarodowego Stowarzyszenia Press Clubów.

Więcej informacji na: www.andrewnagorski.com

13 ROK DZIAŁALNOŚCI

Inicjatywy w zakresie edukacji

- SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)
- RÓWNAĆ SZANSE
- ENGLISH TEACHING
- STYPENDIA POMOSTOWE
- PROJEKTOR - WOLONTARIAT STUDENCKI
- UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

SZKOŁA UCZĄCA SIĘ (SUS)

W ramach programu, współtworzonego od 2000 roku z Centrum Edukacji Obywatelskiej, prowadzone są kompleksowe działania na rzecz podniesienia jakości polskiej oświaty z wykorzystaniem najlepszych wzorców zagranicznych, promujące współpracę nauczycieli w radach pedagogicznych, samoocenę szkół, poprawę metod nauczania i oceniania.

Szkoły wypracowują rozwiązania organizacyjne profesjonalizujące pracę nauczycieli, monitorują efekty swoich działań, dzielą się najlepszymi praktykami. Szczególny nacisk jest położony na szkoły ze wsi i małych miast oraz na współpracę z samorządami lokalnymi. Na zasadniczą część programu „SUS" składa się bogata oferta szkoleń i zajęć warsztatowych dla przedstawicieli rad pedagogicznych, szkoleń i konferencji dla dyrektorów szkół, a także innych zajęć dla nauczycieli, takich jak szkoły letnie. Efektem realizacji programu jest podniesienie jakości w kluczowych obszarach pracy szkół, jakimi są: efektywność kształcenia, nauczanie i uczenie się, szkoła jako instytucja, a także relacje szkoły ze środowiskiem zewnętrznym.

Placówki, które ukończą cykl szkoleń mogą wstąpić do klubu „Szkół Uczących Się", gdzie rozwijają system jakości, pomagają sobie nawzajem w samoocenie, doskonalą kwalifikacje nauczycieli oraz dzielą się materiałami i doświadczeniem, a także biorą udział w akredytacji placówek oświatowych ubiegających się o tytuł „SUS". W ciągu jedenastu lat w zasadniczej części programu „SUS" uczestniczyły 1124 szkoły, a szkoleniami zostało objętych ponad 39 tysięcy nauczycieli. Dzięki udziałowi w programie w szkołach wzrasta autonomia zespołu nauczycielskiego, poprawia się praca zespołowa, a placówka otwiera się na kontakty ze światem zewnętrznym.

Zainteresowane szkoły mogą również korzystać z oferty „Akademii SUS", na którą składają się szkolenia i warsztaty dla rad pedagogicznych oraz kursy internetowe dla nauczycieli. Szkolenia obejmują tematykę projektu gimnazjalnego, metody dydaktyczne, a także rozwój nauczyciela i szkoły.

Od 2009 roku realizowane są dwa duże projekty – „Nauczycielska Akademia Internetowa" (N@I) oraz „Akademia Uczniowska". Pierwszy to zakrojone na najszerszą skalę w Polsce szkolenia na odległość dla nauczycieli różnych przedmiotów ze wszystkich typów i poziomów szkół oraz przedszkoli. Kursy „N@I", wykorzystujące e-learning oraz coaching przez Internet, między innymi przygotowują nauczycieli do stosowania nowoczesnych technologii informacyjnych w pracy z uczniami. „N@I" oferuje 7 rocznych kursów. W roku szkolnym 2012/13 w szkoleniach „N@I" udział wzięło 1900 nauczycieli.

Celem „Akademii Uczniowskiej", finansowanej ze środków unijnych, jest promocja matematyki i przedmiotów przyrodniczych wśród gimnazjalistów. Do 2014 roku projektem zostanie objętych 300 gimnazjów, które otrzymają fundusze na działanie szkolnych kół naukowych z zakresu matematyki, fizyki, chemii i biologii, w tym na sfinansowanie dodatkowej pracy nauczycieli opiekujących się kołami. Szkoły otrzymują zestawy młodego odkrywcy oraz możliwość uczestnictwa w festiwalach nauki aranżowanych przez uczelnie. Założeniem „Akademii Uczniowskiej" jest, aby każdy z ponad trzydziestu trzech tysięcy objętych nią gimnazjalistów aktywnie uczestniczył w realizacji co najmniej jednego zespołowego projektu w ramach szkolnego koła naukowego.

Od 2007 roku, przy współpracy Collegium Civitas i Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Kadry Kierowniczej Oświaty, w ramach programu prowadzone są Studia Podyplomowe Liderów Oświaty, których zadaniem jest doskonalenie kwalifikacji dyrektorów szkół oraz pracowników organów nadzoru i kuratoriów oświaty.

Dotychczas naukę na studiach podyplomowych podjęło ponad 260 dyrektorów i wicedyrektorów szkół wszystkich szczebli.

PAFW jest partnerem przedsięwzięcia „Szkoła z klasą 2.0", promującej wykorzystywanie w uczeniu się i nauczaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Jest ono rozwinięciem podjętej w 2002 roku akcji „Szkoła z Klasą", która powstała z inspiracji programem „SUS", a prowadzona była przez Centrum Edukacji Obywatelskiej we współpracy z „Gazetą Wyborczą". Akcję ukończyło ponad 5 tysięcy szkół z całej Polski. Jej kontynuację stanowiły takie inicjatywy jak: „Nauczyciel z Klasą", „Uczeń z Klasą" i „Szkoła Myślenia".

→ dotacja PAFW wyniosła **6.962.838** USD, w tym 794.166 USD w 2012 roku

→ realizator programu: Centrum Edukacji Obywatelskiej

→ więcej informacji: **www.ceo.org.pl/sus**

RÓWNAĆ SZANSE

Celem prowadzonego od 2001 roku programu jest wspieranie inicjatyw społecznych służących wyrównywaniu szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z terenów wiejskich i małych miast (do 20 tysięcy mieszkańców) poprzez podnoszenie ich kompetencji i rozwój umiejętności społecznych, takich jak praca w zespole, zdolność pozyskiwania wsparcia dla realizacji wytyczonych celów czy umiejętność planowania swoich własnych działań.

W ramach programu organizacje pozarządowe, domy kultury, biblioteki oraz nieformalne grupy ubiegają się o dotacje na projekty, które pobudzają aspiracje poznawcze i twórcze dzieci i młodzieży, sprzyjają rozwijaniu ich umiejętności realizowania samodzielnie i realistycznie postawionych celów, kształtują postawy aktywności i otwartości, a także zachęcają do działań na rzecz własnego środowiska.

Dzięki takim projektom młodzi ludzie mają możliwość uczestnictwa w zajęciach wykraczających poza standardową ofertę edukacyjną szkoły. Uzupełnieniem programu są szkolenia dla koordynatorów projektów; podnoszą ich kwalifikacje, uczą prowadzenia projektu, z położeniem nacisku na angażowanie młodzieży jako aktywnego twórcy, uczestnika i bezpośredniego realizatora przedsięwzięcia. W 2012 roku, w ramach Ogólnopolskiego Konkursu Grantowego i Regionalnego Konkursu Grantowego, dofinansowano łącznie 140 projektów. Ich realizacja zakończy się w 2013 roku.

Nowością jest ogłoszony w 2012 roku konkurs „Działajmy Razem", który umożliwia młodzieży uczestniczącej w programie zaprezentowanie swoich środowisk, osiągnięć oraz doświadczeń z realizacji projektów edukacyjnych, a także przeprowadzenie wspólnego przedsięwzięcia z rówieśnikami.

Ważnym komponentem programu są Lokalne Fora „Równać Szanse", organizowane cyklicznie przez organizacje biorące udział w programie. Fora są miejscem, gdzie instytucje i osoby zaangażowane w swoich środowiskach w działania na rzecz młodzieży prowadzą dyskusję na temat potencjału środowiska lokalnego, a także barier, które pomniejszają szanse rozwojowe młodych ludzi z małych miejscowości. Dotychczas zorganizowano 65 regio-

nalnych i lokalnych forów edukacyjnych oraz 2 fora ogólnopolskie; łącznie wzięło w nich udział ponad 8600 uczestników.

Efekty jedenastu rund programu to przede wszystkim realizacja 1860 projektów z udziałem ponad 125 tysięcy uczestników (pośrednio uczestniczyło w nich prawie 405 tysięcy osób), a także aktywizacja i integracja lokalnych środowisk wokół inicjatyw na rzecz dzieci i młodzieży. Wydano 17 publikacji opisujących metodologię wybranych modelowych projektów, które mogą być prowadzone w różnych częściach Polski. Są one dostępne na stronie internetowej programu www.rownacszanse.pl. Jednym z efektów programu jest utworzenie ponad 150 lokalnych organizacji pozarządowych, a wiele projektów ma swoją kontynuację po zakończeniu finansowego wsparcia ze strony PAFW.

Poprzez program „Równać Szanse" Fundacja wspiera inicjatywę „Klubów Młodego Odkrywcy", będącą kontynuacją projektu modelowego zainicjowanego w ramach programu w 2002 roku przez Kłodzkie Towarzystwo Oświatowe. Celem „Klubów Młodego Odkrywcy" jest popularyzacja wśród dzieci i młodzieży zainteresowania naukami ścisłymi. Formuła Klubów umożliwia uczenie się poprzez eksperymentowanie i prowadzenie samodzielnych doświadczeń z wykorzystaniem prostych i łatwo dostępnych materiałów. Obecnie w Polsce działa ponad 180 „Klubów Młodego Odkrywcy". Od 2009 roku przedsięwzięcie realizowane jest przez Centrum Nauki Kopernik, którego misję stanowi wspomaganie samodzielnego poznawania świata i uczenia się oraz inspirowanie dialogu społecznego na temat nauki.

→ dotacja PAFW wyniosła **10.049.869** USD, w tym 1.053.055 USD w 2012 roku

→ realizator programu:
Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

→ więcej informacji:
www.rownacszanse.pl

ENGLISH TEACHING

Realizowany od 2000 roku program inicjuje i wspiera działania na rzecz promocji języka angielskiego oraz poprawy poziomu jego nauczania wśród dzieci i młodzieży z małych miast i wsi. Tym samym służy wyrównywaniu ich szans edukacyjnych. Jednocześnie program przyczynia się do rozwoju zawodowego nauczycieli języka angielskiego pracujących w małych miejscowościach.

„English Teaching" jest nie tylko zakrojonym na dużą skalę przedsięwzięciem, które promuje naukę języka angielskiego; pobudza ono także i rozwija różnorakie inicjatywy społeczne. Ich efekty często wykraczają poza założony cel, co wyraża się w ogólnej aktywizacji społeczności lokalnych. W dotychczasowych edycjach programu (2000-2012), poprzez konkursy grantowe kierowane do szkół i organizacji pozarządowych z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców, dofinansowano 784 projekty, w wyniku których w wielu szkołach powstały kluby miłośników kultury anglosaskiej i języka angielskiego, biblioteczki z literaturą i prasą anglojęzyczną oraz koła teatralne. Organizowano liczne konkursy wiedzy o anglosaskich pisarzach, kulturze i historii, a także festiwale piosenki. Dzieci i młodzież otrzymały możliwość obejrzenia anglojęzycznych filmów oraz uczestnictwa w lekcjach prowadzonych przez „native speakerów". W projektach uczestniczyło bezpośrednio ponad 49 tysięcy uczniów i około 3000 nauczycieli, a pośrednio - ponad 130 tysięcy rodziców oraz innych przedstawicieli lokalnych społeczności.

Od 2012 roku na ofertę programu składają się głównie szkolenia metodyczne „Teaching English Teachers" dla nauczycieli oraz małe granty na projekty, których celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z małych miejscowości. Oferta zawiera dwa pakiety. Pakiet pełny, adresowany do nauczycieli języka angielskiego uczących na terenach wiejskich – w publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach

i w przedszkolach - obejmuje szkolenia metodyczne, możliwość uczestnictwa w konkursie małych grantów oraz pomoc w zakresie przygotowania projektów w formie szkoleń i doradztwa indywidualnego. Małe granty służą dofinansowaniu projektów kierowanych do uczniów i społeczności lokalnych; ich realizacja przewidziana jest na 18 miesięcy. Pakiet podstawowy przeznaczony jest dla nauczycieli języka angielskiego z miejscowości do 20 tysięcy mieszkańców, którzy będą mogli wziąć udział w weekendowych szkoleniach metodycznych. Najaktywniejsi nauczyciele uczestniczący w programie mają możliwość poszerzania swoich kompetencji podczas trzytygodniowej Letniej Szkoły „Teaching English to Speakers of Other Languages" (TESOL) organizowanej przez Uniwersytet Gonzaga w USA.

W ramach programu zorganizowano dziesięć ogólnopolskich dorocznych spotkań edukacyjnych – „English Teaching Market" – dla nauczycieli języka angielskiego oraz zainteresowanych instytucji, organizacji, szkół i wydawnictw; uczestniczyło w nich łącznie około 5400 osób. Spotkania te służą między innymi rozwojowi sieci współpracy nauczycieli języka angielskiego z małych miejscowości, wspieranej przez kwartalnie wydawany biuletyn programu oraz portal społecznościowy. W minionym roku odbyło się jubileuszowe spotkanie, w którym wziął udział Andrew Nagorski, Przewodniczący Rady Dyrektorów PAFW, Wiceprezes i Dyrektor ds. Polityki Publicznej EastWest Institute.

Ponadto przeprowadzono 83 szkoleń weekendowych „Teaching English Teachers", w których łącznie uczestniczyło ponad 3500 nauczycieli pochodzących głównie ze wsi i małych miast.

→ dotacja PAFW wyniosła **5.057.146** USD, w tym 461.154 USD w 2012 roku

→ realizator programu: Nidzicka Fundacja Rozwoju „Nida"

→ więcej informacji: **www.englishteaching.org.pl**

STYPENDIA POMOSTOWE

Przedsięwzięcie zostało zainicjowane w 2002 roku w odpowiedzi na istotny problem społeczny, jakim jest dysproporcja w dostępie do studiów między młodzieżą mieszkającą na wsi i w miastach. Program ułatwia uzdolnionej młodzieży z małych miejscowości, szczególnie z terenów popegeerowskich, podjęcie decyzji o kontynuacji nauki na wyższych uczelniach poprzez stworzenie jej możliwości uzyskania stypendium na pierwszy rok studiów.

„Stypendia Pomostowe" są obecnie finansowane przez: Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, Narodowy Bank Polski, Fundację PZU, Fundację BRE Banku, Fundację BGK im. Jana Kantego Steczkowskiego, Fundację Orange, Fundację Wspomagania Wsi, a także koalicję lokalnych organizacji pozarządowych współpracujących z Fundacją im. Stefana Batorego i Akademią Rozwoju Filantropii w Polsce oraz pozyskanych do udziału w progra-

mie w ramach akcji „Dyplom z Marzeń". Przedsięwzięcie jest prowadzone przy wsparciu organizacyjnym Agencji Nieruchomości Rolnych. Na realizację jedenastu edycji Partnerzy przeznaczyli blisko 71 milionów zł., w tym PAFW – 41 milionów zł.

Od początku programu przyznano łącznie blisko 16 tysięcy stypendiów. Stypendium na I rok dziennych studiów magisterskich otrzymało 11 725 absolwentów szkół średnich. W ramach obecnej XI edycji przyznano 790 stypendiów na I rok studiów w wysokości 500 zł miesięcznie, które są wypłacane przez 10 miesięcy.

W ramach akcji „Dyplom z Marzeń", której celem jest zachęcenie i wsparcie kolejnych lokalnych organizacji pozarządowych do realizacji inicjatyw stypendialnych zgodnych z ideą Programu Stypendiów Pomostowych, od 2006 r. 110 takich organizacji zaangażowało się w pomoc dla 2323 stypendystów.

Obecnie program stanowi rozbudowany system, którego oferta wykracza poza pomoc na pierwszym roku studiów. Stypendyści, którzy osiągają wysokie wyniki w nauce mają szansę uzyskać wsparcie w kolejnych latach nauki: na II roku studiów - w ramach konkursu „Prymus", stypendia korporacyjne na III i IV roku studiów, stypendia w ramach inicjatywy „Studiuj za Granicą" oraz stypendia doktoranckie.

We współpracy z Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Warszawie rozpoczęto inicjatywę organizowania wakacyjnych staży w USA („Polish-American Internship Initiative"); w 2011 roku 22 polskich studentów gościło w kilku wiodących korporacjach amerykańskich, kolejnych 22 studentów uczestniczyło w stażach w roku 2012.

Oferta programu to także stypendia językowe i warsztaty przygotowujące stypendystów do uczestnictwa w rynku pracy. Jednym z segmentów programu są też stypendia naukowe adresowane do wyróżniającej się w nauce młodzieży z małych miast i wsi, studiującej na kierunkach ekonomicznych wyższych uczelni niepaństwowych oraz w prywatnych szkołach biznesu. Od roku 2001 przyznano łącznie blisko 7000 takich stypendiów.

Przeprowadzone wśród stypendystów badania ankietowe wykazały, że dla 40 procent młodych ludzi ze wsi i małych miast Program Stypendiów Pomostowych był jedyną szansą na podjęcie studiów. Ponad 55 procent absolwentów w trakcie całego toku studiów uzyskało średnią ponad 4,0, a 80 procent studentów ukończyło studia w terminie. Zaledwie 3 procent rezygnuje. Blisko 70 procent zamierza dalej się kształcić po zakończeniu studiów.

Poprzez Program Stypendiów Pomostowych, PAFW wspiera również działania na rzecz rozwoju inicjatyw stypendialnych i wolontariatu prowadzone przez Fundację Dobra Sieć; należą do nich między innymi portal www.mojestypendium.pl - największy w Polsce serwis internetowy poświęcony stypendiom oraz konkurs „Dobre Stypendia" promujący najlepsze programy stypendialne samorządów, uczelni, firm i organizacji pozarządowych.

Patronat nad dziesiątą, jubileuszową edycją Programu Stypendiów Pomostowych objęła Anna Komorowska, Małżonka Prezydenta RP.

Patronat medialny nad programem sprawują „Forum Akademickie" i „Perspektywy".

→ dotacja PAFW wyniosła **15.486.044** USD, w tym 1.593.307 USD w 2012 roku

→ realizatorzy programu:
Fundacja Edukacyjna Przedsiębiorczości
Fundacja Dobra Sieć („Moje Stypendium" i „e-wolontariat")

→ więcej informacji:
www.stypendia-pomostowe.pl
www.dobrasiec.org

PROJEKTOR – WOLONTARIAT STUDENCKI

Program ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży mieszkającej na wsi i w małych miastach. Grupy studentów-wolontariuszy - od dwóch do pięciu osób - realizują przygotowane przez siebie projekty rozwijające wiedzę, umiejętności oraz zainteresowania dzieci i młodzieży. Są one prowadzone w czasie wolnym od zajęć w trakcie roku szkolnego oraz w wakacje i ferie.

Projekty dotyczą konkretnej dziedziny nauki, przedmiotu lub wybranego obszaru aktywności; mogą to być np. zajęcia plastyczne, artystyczne, sportowe, informatyczne, teatralne lub lingwistyczne. Poprzez promocję pozytywnych wzorców osobowych program zachęca uczniów do rozwijania swoich zdolności, zaś wśród studentów kształtuje poczucie społecznej odpowiedzialności i solidarności, umożliwiając im jednocześnie realizację własnych pasji i zainteresowań w atrakcyjnej formule.

W dotychczasowych edycjach programu od 2003 roku w całej Polsce przeprowadzono ponad 19 tysięcy projektów edukacyjnych w 1562 szkołach, z udziałem blisko dziewięciu tysięcy studentów-wolontariuszy. W minionym roku zrealizowano 3297 projektów, w których wzięło udział blisko 33 tysiące uczniów.

→ dotacja PAFW wyniosła **4.356.711** USD, w tym 503.971 USD w 2012 roku

→ realizator programu: Fundacja Rozwoju Wolontariatu

→ więcej informacji: **www.projektor.org.pl**

Program wsparli dwaj byli premierzy: prof. Jerzy Buzek i prof. Marek Belka, którzy w 2007 roku, jako wolontariusze, w okresie wakacji prowadzili zajęcia dla młodzieży szkolnej w kilku gminach wiejskich.

W minionym roku Fundacja Rozwoju Wolontariatu, we współpracy z Kancelarią Prezydenta RP, zrealizowała projekt „Nowoczesny Patriotyzm", w ramach którego Ministrowie i Doradcy Kancelarii Prezydenta RP odwiedzili osiem szkół w małych miejscowościach. Projekt, objęty honorowym patronatem przez Prezydenta Bronisława Komorowskiego, miał na celu upowszechnianie wiedzy o patriotyzmie, kształtowanie wśród młodych ludzi postaw obywatelskich, zapoznawanie ich z lokalnymi tradycjami i narodowymi symbolami, a także krzewienie tolerancji i szacunku.

Program jest wspierany od lat przez sieć partnerów instytucjonalnych (szkoły wyższe, samorządy, media) – obecnie należy do niej ponad 40 instytucji, wśród nich m.in.: Fundacja PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza, będąca partnerem strategicznym, Fundacja Orange, Microsoft, PGNiG SA, Ministerstwo Skarbu Państwa, IBM, Euro<26, TVP INFO oraz Portal Organizacji Pozarządowych „ngo.pl".

UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU (UTW)

Program, którego realizacja rozpoczęła się w 2005 roku, ma na celu wspieranie działań edukacyjnych i aktywizujących skierowanych do osób starszych oraz promowanie ich społecznego zaangażowania.

Jest on realizowany przede wszystkim poprzez wsparcie i promocję inicjatyw społecznych podejmowanych przez seniorów oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy, doświadczenia i czasu w działaniach na rzecz własnego otoczenia, a także poprzez wsparcie środowiska Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

W ramach konkursu grantowego „Seniorzy w Akcji" oferowane są granty i szkolenia dla osób powyżej 60 roku życia, które chcą realizować działania społeczne i międzypokoleniowe oparte na własnym pomyśle. Adresatami konkursu są zarówno aktywni seniorzy działający w ramach Uniwersytetów Trzeciego Wieku, jak i we współpracy z innymi organizacjami oraz instytucjami. Dotychczas dofinansowane zostały 134 projekty międzypokoleniowe, mobilizujące osoby starsze do działania na rzecz ich społecznego otoczenia oraz promujące wolontariat seniorów. W bieżącej edycji konkursu prowadzone są 33 projekty - relacje z ich realizacji zamieszczono na blogu „Seniorzy w Akcji".

W ramach wsparcia Uniwersytetów Trzeciego Wieku program oferuje szkolenia, warsztaty oraz możliwość wymiany doświadczeń podczas konferencji dla przedstawicieli UTW. W latach 2004-2012 takie ogólnopolskie spotkania odbyły się w Krakowie, Bydgoszczy, Słupsku, Płocku, Warszawie, Nowym Sączu i Katowicach. Od roku 2011 w ramach programu wspierane są wybrane regionalne spotkania UTW.

Ponadto, w latach 2005-2008, poprzez konkurs grantowy skierowany do Uniwersytetów Trzeciego Wieku, przyznano 131 dotacji na projekty podnoszące jakość oferty edukacyjnej, w tym na zajęcia z komputerem i Internetem, służące dotarciu z ofertą UTW do szerszego grona seniorów, a także angażujące osoby starsze w działania na rzecz ich lokalnych społeczności, zwłaszcza w formie wolontariatu.

Rok 2012 obchodzony był jako Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, a w Polsce także jako Rok Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Jednym z najważniejszych wydarzeń był Ogólnopolski Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku, który odbył się w marcu w Warszawie. Patronat nad Rokiem Uniwersytetów Trzeciego Wieku objęła Anna Komorowska, Małżonka Prezydenta RP. PAFW była partnerem Kongresu UTW.

→ dotacja PAFW wyniosła **2.791.451** USD, w tym 359.390 USD w 2012 roku

→ realizator programu:
Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę"

→ więcej informacji:
www.seniorzywakcji.pl

13 ROK DZIAŁALNOŚCI

Rozwój społeczności lokalnych

- DZIAŁAJ LOKALNIE
- NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE
- LIDERZY PAFW
- PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK
- LOKALNE PARTNERSTWA PAFW
- WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE
- KONKURS „PRO PUBLICO BONO”
- OBYWATEL I PRAWO

DZIAŁAJ LOKALNIE

Celem realizowanego od 2000 roku programu jest wspieranie i aktywizowanie lokalnych społeczności na wsiach i w małych miastach poprzez wspieranie projektów obywatelskich, które służą pobudzaniu aspiracji rozwojowych i poprawie jakości życia oraz przyczyniają się do budowania kapitału społecznego.

W ramach programu oferowana jest pomoc w tworzeniu aktywnych społeczności lokalnych, których członkowie sami definiują własne potrzeby i podejmują wspólne działania. Każda społeczność to inni ludzie, inne zasoby, potrzeby, tradycje i doświadczenia, dlatego „Działaj Lokalnie" wspiera przedsięwzięcia o zróżnicowanym charakterze. Każda społeczność wybiera własną metodę osiągania swoich celów.

Dotacje przyznawane są na poziomie lokalnym w otwartych konkursach grantowych organizowanych raz w roku przez sieć Ośrodków Działaj Lokalnie (ODL), która obejmuje stowarzyszenia oraz fundacje z miejscowości do 50 tysięcy mieszkańców działające na terenie od czterech gmin do kilku powiatów. Sieć ODL sukcesywnie powiększa się – od 15 ośrodków w 2004 roku do 53 organizacji w 2012 roku. Obecnie obejmuje ponad 540 gmin. W każdym województwie działa co najmniej jeden Ośrodek Działaj Lokalnie. Nowe ODL wyłaniane są w otwartym naborze przez Komisję Konkursową. Beneficjentami konkursów lokalnych są organizacje pozarządowe i nieformalne grupy obywatelskie, w imieniu których wnioski mogą składać organizacje oraz lokalne instytucje publiczne (szkoły, domy kultury, biblioteki), działające w miejscowościach do 20 tysięcy mieszkańców.

W trzech pierwszych edycjach „Działaj Lokalnie", w ogólnopolskich konkursach grantowych wsparto 357 projektów przy zaangażowaniu ponad 1 miliona USD ze środków PAFW. W 2004 roku uruchomione zostały lokalne konkursy, za pośrednictwem Lokalnych Organizacji Grantowych (obecnie nazywanych Ośrodkami Działaj Lokalnie). W latach 2004–2009 (IV, V i VI edycja) dofinansowano łącznie 99 projektów w konkursach ogólnopolskich, a 2837 dotacji przyznano za pośrednictwem sieci Ośrodków Działaj Lokalnie, które ogłaszały konkursy grantowe na obszarze od kilku gmin do kilku powiatów. W ramach trwającej obecnie VII edycji (2010-2012), w trzech rundach lokalnych konkursów grantowych przekazanych zostało 2047 dotacji.

Dofinansowane inicjatywy dotyczą głównie wzmacniania współpracy wśród lokalnej społeczności, tworzenia nowych możliwości rozwoju osobistego i spędzania wolnego czasu, a także podnoszenia atrakcyjności regionu. Wspólnym mianownikiem wspieranych projektów jest lokalna aktywność, dzięki której mieszkańcy nabywają nowe umiejętności, uczą się lepiej samoorganizować oraz reagować na nowe problemy. W realizację wszystkich projektów zaangażowanych było łącznie blisko 2 miliony uczestników, w tym ponad 100 tysięcy wolontariuszy. Dla realizatorów dofinansowanych inicjatyw organizowany jest konkurs „Opowiedz ...", w którym nagradzane są najciekawsze formy promowania podejmowanych w programie działań.

Wzmacnianiu jakości Ośrodków Działaj Lokalnie służą organizowane w ramach programu szkolenia, warsztaty, spotkania regionalne oraz wizyty studyjne, które pozwalają na wymianę dobrych praktyk, podnoszenie wiedzy i kompetencji oraz zacieśniają współpracę wewnątrz sieci.

Doświadczenia programu wykorzystywane są w realizowanym od 2009 roku przedsięwzięciu „Lokalne Partnerstwa PAFW", w którym beneficjenci różnych programów Fundacji tworzą partnerstwa mające na celu realizację ważnych dla lokalnych społeczności projektów społecznych na rzecz dobra wspólnego.

W ramach „Działaj Lokalnie" PAFW wspiera konkurs o tytuł „Dobroczyńcy Roku" i sprawuje patronat nad kategorią „Lokalny wymiar społecznego zaangażowania firmy" promującą aktywność społeczną przedsiębiorstw, które we współpracy z ODL przyczyniają się do trwałych zmian w lokalnych społecznościach. Fundacja jest także partnerem głównym Konkursu „Społecznik Roku" organizowanego przez tygodnik Newsweek Polska (partnerem merytorycznym jest ARFP), którego celem jest nagradzanie pro-obywatelskich postaw oraz promowanie aktywności pojedynczych osób i stojących za nimi organizacji w rozwiązywaniu rozmaitych problemów społecznych.

W styczniu 2013 roku rozpoczęła się VIII edycja programu.

→ dotacja PAFW wyniosła **9.276.755** USD, w tym 861.531 USD w 2012 roku

→ realizator programu: Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

→ więcej informacji: **www.dzialajlokalnie.pl**

NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE

Technologie informacyjne przynoszą każdej instytucji szereg korzyści, począwszy od obniżenia kosztów operacyjnych, poprzez ulepszenie procesów komunikacji, kończąc na oszczędności czasu. Szersze wykorzystanie ICT w codziennej pracy organizacji pozarządowych może w istotny sposób usprawnić ich działania, zwłaszcza w małych społecznościach.

Celem programu „Nowe Technologie Lokalnie" jest podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników i działaczy organizacji pozarządowych w zakresie praktycznego wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Program składa się z komponentu edukacyjnego oraz systemu wsparcia, także finansowego, dla grupy wybranych organizacji non-profit. Szczególny nacisk jest położony na dostarczenie wiedzy na temat potencjalnych obszarów zastosowania technologii informacyjnych w organizacjach pozarządowych. Dzięki temu skuteczniej będą one mogły realizować swoje cele, co także oznacza usprawnienie współpracy między samymi organizacjami i środowiskiem, w jakim działają. Ponadto, uruchomiony zostanie specjalny program grantowy umożliwiający uzyskanie wsparcia w postaci sprzętu komputerowego i doradztwa, a także opracowania innowacji z zakresu ICT służących NGO.

Program stanowi kontynuację dotychczasowych działań PAFW wspierających wykorzystanie nowoczesnych technologii w rozwoju lokalnym. Jego realizacja została poprzedzona przygotowaniami, w ramach których Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia" wykonała szereg badań i analiz. Przeprowadzono również konsultacje z ekspertami krajowymi i zagranicznymi. Zebrano infor-

macje na temat obecnego stanu zaawansowania organizacji pozarządowych w dziedzinie wykorzystywania ICT oraz poziomu wiedzy i kompetencji ich kadr. Tak prowadzony proces przygotowań pozwolił na zdiagnozowane szeregu barier i deficytów, ale także możliwości, jakie otwierają się dziś przed lokalnymi społecznościami.

Ważną rolę w programie odgrywają coroczne ogólnopolskie konferencje „Sektor 3.0" oraz Regionalne Fora Technologiczne. Wydarzenia te gromadzą przedstawicieli organizacji pozarządowych, specjalistów ICT, naukowców a także ekspertów z zagranicy – stanowią platformę wymiany informacji na temat współczesnych trendów wykorzystania Internetu w działalności społecznej oraz praktycznego zastosowania ICT w tej sferze. Dotychczas, w dwóch edycjach organizowanej w Warszawie konferencji „Sektor 3.0", wzięło udział ponad 400 osób. Trzy Regionalne Fora Technologiczne, które odbyły się w Gdyni, Rzeszowie oraz Gliwicach również cieszyły się dużym zainteresowaniem – uczestniczyło w nich łącznie ponad 300 osób.

→ dotacja PAFW wyniosła **312.506** USD

→ realizator programu:
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

→ więcej informacji:
www.technologielokalnie.pl

LIDERZY PAFW

Celem programu, realizowanego przez Stowarzyszenie Szkoła Liderów, jest wsparcie rozwoju umiejętności i kwalifikacji osób podejmujących działania na rzecz swoich społeczności, głównie poprzez wykorzystanie metody tutoringu, polegającej na stałej współpracy lokalnego lidera z doświadczonym tutorem.

Program jest skierowany do aktywnych uczestników lokalnych projektów finansowanych w ramach różnych programów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, a zwłaszcza: „Działaj Lokalnie", „Równać Szanse", „English Teaching", „Przemiany w Regionie (RITA)", „Lokalne Partnerstwa PAFW" i Programu Rozwoju Bibliotek.

Zasadnicza część programu to trwająca 12 miesięcy współpraca lidera z tutorem oraz cykl szkoleń dostosowany do potrzeb oraz priorytetów ich uczestników, na który składają się przede wszystkim planowanie własnego rozwoju, budowanie zespołu, kierowanie organizacją, komunikacja, angażowanie otoczenia i budowanie partnerstwa lokalnego. Nabyte podczas udziału w programie umiejętności mają pomóc liderom w podejmowanych przez nich działaniach na rzecz lokalnych społeczności.

Istotnym komponentem programu jest oferta dla absolwentów – inicjatywa „Alumni". Umożliwia ona między innymi uczestnictwo w spotkaniach ze znanymi osobami życia publicznego, udział w warsztatach dostosowanych do potrzeb alumnów, a także możliwość uzyskania dotacji z funduszu rozwojowego programu na podnoszenie liderskich kompetencji. Dzięki subskrypcji elektronicznego newslettera absolwenci regularnie otrzymują informacje o bieżących działaniach prowadzonych w ramach programu. Wymiana doświadczeń pomiędzy liderami jest także możliwa poprzez rokroczne spotkania uczestników oraz portale społecznościowe.

Od 2008 roku, w ramach International Visitor Leadership Program i we współpracy z Ambasadą USA w Polsce, organizowane są wizyty studyjne w Stanach Zjednoczonych. W 2012 roku kolejna grupa liderów i tutorów wzięła udział w takiej wizycie – jej motywem przewodnim były spotkania z lokalnymi amerykańskimi organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze kultury.

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia" przygotowała raport pt. „Wizjonerzy, działacze, brokerzy zasobów", który miał odpowiedzieć na pytanie, jaki wpływ mają lokalni liderzy na otaczające ich środowiska społeczne. Z przeprowadzonych badań wynika, że absolwenci programu „Liderzy PAFW" stanowią lokalną awangardę trzeciego sektora i poprzez roz-

maite działania, łączące np. lokalny samorząd i sektor obywatelski, wprowadzają w swoich społecznościach nowatorskie rozwiązania. Wnioski płynące z raportu zostały zaprezentowane podczas seminarium „Liderzy lokalni: kurs na innowacje", zorganizowanego w październiku 2012 roku, w którym udział wzięli między innymi prof. Jerzy Hausner, były Wicepremier, Minister Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej, dr Krzysztof Pawłowski, Rektor Wyższej Szkoły Biznesu-National Louis University w Nowym Sączu i Członek Rady Dyrektorów PAFW oraz 80 lokalnych liderów i przedstawicieli organizacji pozarządowych, fundacji korporacyjnych, centrów wspierających nowatorskie działania, ośrodków badawczych i szkół wyższych.

→ dotacja PAFW wyniosła **2.552.332** USD, w tym 385.441 USD w 2012 roku

→ realizator programu: Stowarzyszenie Szkoła Liderów

→ więcej informacji: **www.liderzy.pl**

W minionym roku grupa absolwentów programu wzięła udział w konsultacjach roboczej wersji „Raportu o stanie samorządności terytorialnej w Polsce" opracowanego przez zespół ekspertów, któremu przewodniczył prof. Jerzy Hausner. Raport został opublikowany w styczniu 2013 roku.

Efekty dotychczasowych siedmiu edycji programu to podniesienie kwalifikacji 375 liderów lokalnych z całej Polski oraz powstanie ich aktywnej ogólnopolskiej sieci, a także wykształcenie ponad 50 specjalistów w zakresie metody tutoringu. W obecnej ósmej edycji programu, rozpoczętej w 2012 roku, uczestniczy 47 liderów i 14 tutorów.

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności jest partnerem Fundacji Billa i Melindy Gatesów w przedsięwzięciu, które ma ułatwić polskim bibliotekom publicznym dostęp do komputerów, Internetu i szkoleń.

Program jest prowadzony w ramach szerszej inicjatywy „Global Libraries"; w wybranych krajach Fundacja Gatesów tworzy partnerstwa w celu zapewnienia obywatelom bezpłatnego dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez sieć bibliotek publicznych. Program Rozwoju Bibliotek w Polsce jest realizowany przez utworzoną przez PAFW w 2008 roku Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego (FRSI).

W przedsięwzięciu uczestniczą biblioteki wraz z filiami w gminach wiejskich, wiejsko-miejskich oraz w miastach do 20 tysięcy mieszkańców. Jego główny cel to wspieranie bibliotek w przekształcaniu się w nowoczesne, wielofunkcyjne centra dostępu do informacji, kultury i edukacji, animujące

także aktywność obywatelską. Dzięki wsparciu, jakie otrzymują biblioteki, mieszkańcy wsi i małych miast mają szansę na poprawę jakości swojego życia. Bibliotekarze na bieżąco wzbogacają ofertę placówek, w których można m.in. odbyć kurs z obsługi komputera i Internetu, wziąć udział w spotkaniach z autorami książek, wystawach oraz zapisać się do klubu filmowego. W efekcie biblioteki pełnią w swoich miejscowościach funkcję „trzeciego miejsca" – miejsca spotkań otwartego dla wszystkich.

W 2008 roku realizowana była faza planistyczna, mająca na celu opracowanie szczegółowego planu pomocy polskim bibliotekom w zapewnieniu im sprzętu komputerowego i oprogramowania, a także szkoleń dla bibliotekarzy i użytkowników bibliotek. Podpisane zostało także Porozumienie o Współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które równolegle prowadzi długofalowy program „Biblioteka+" - jego realizatorem jest Instytut Książki. Cele obydwu przedsięwzięć są zbliżone, stąd intencją PAFW oraz Ministerstwa było tak kształtować swoje programy, aby mogły się wzajemnie wzmacniać i uzupełniać.

Właściwa realizacja Programu Rozwoju Bibliotek rozpoczęła się w 2009 roku. Do pierwszej rundy zakwalifikowały się 1873 placówki biblioteczne. Wiosną 2011 roku odbyła się rekrutacja do drugiej rundy programu, w efekcie której programem objęto kolejne 1454 placówki. W sumie do programu zostało włączonych 3327 bibliotek z całej Polski, co stanowiło ponad połowę placówek bibliotecznych zlokalizowanych na wsiach i w małych miastach.

Uczestnicy programu otrzymali wsparcie merytoryczne poprzez szkolenia (m.in. warsztaty planowania pracy biblioteki, szkolenia informatyczne i szkolenia specjalistyczne profilujące dalszy rozwój biblioteki, z uwzględnieniem potrzeb lokalnej społeczności) oraz wsparcie technologiczne w postaci nowoczesnego sprzętu komputerowego (w tym urządzeń wielofunkcyjnych, drukarek, laptopów, projektorów multimedialnych i aparatów cyfrowych), a także oprogramowanie przekazane bezpłatnie przez firmę Microsoft. Placówki biblioteczne miały także możliwość aplikowania o granty na dofinansowanie działań ujętych w planach rozwoju bibliotek, wzbogacających oraz rozszerzających ich ofertę. Ponadto mogły uzyskać finansowanie na organizację spotkań współpracujących ze sobą placówek celem integracji lokalnego środowiska bibliotekarzy i wymiany doświadczeń.

Program wspierany jest przez Krajowe Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Bibliotek, w skład którego wchodzi ponad stu przedstawicieli świata nauki, sztuki, gospodarki, mediów, polityki oraz sektora pozarządowego. Ponadto FRSI zawarła 16 porozumień regionalnych z władzami wojewódzkimi, których celem jest promocja idei modernizacji bibliotek publicznych w małych miejscowościach. Partnerstwa na rzecz rozwoju bibliotek zawierane są także na poziomie gmin. Mają one formułę otwartą, uczestniczą w nich samorządy i inne instytucje ważne dla życia lokalnego - szkoły, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze, media, a także lokalni liderzy.

Promocji bibliotek służą również kampanie społeczne, takie jak ogólnopolska kampania „Biblioteka. Miejsce czytania, miejsce działania" oraz konkurs internetowy „Spotkajmy się w bibliotece", a także odbywający się od 2010 roku doroczny ogólnopolski kongres bibliotek publicznych, z udziałem ponad 500 uczestników, przede wszystkim z małych miejscowości. Rozwijana jest także inicjatywa LABiB obejmująca sieć ponad stu bibliotekarzy-innowatorów, którzy za pośrednictwem portali społecznościowych tworzą i upowszechniają dobre praktyki działań podejmowanych przez biblioteki.

W działalność na rzecz placówek bibliotecznych zaangażowały się organizacje trzeciego sektora, w tym Centrum Edukacji Obywatelskiej, Fundacja Ośrodka KARTA, Fundacja Rozwoju Dzieci im. J. A. Komeńskiego oraz Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę". Przygotowały one dla bibliotek ciekawe propozycje wspólnego działania i poszerzania ich usług w ramach oferty „Organizacje pozarządowe bibliotekom".

W ramach programu podejmowane są również działania mające na celu wzmocnienie całego systemu bibliotecznego, m.in. poprzez współpracę z Biblioteką Narodową, wojewódzkimi bibliotekami publicznymi, Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich oraz Polskim Towarzystwem Bibliologicznym.

W 2012 roku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Administracji i Cy-

fryzacji, FRSI oraz Orange Polska zawarły istotne dla Programu Rozwoju Bibliotek Porozumienie - przedłużające na kolejne trzy lata wspólne działania na rzecz internetyzacji bibliotek publicznych w Polsce, które po raz pierwszy zostało podpisane w 2009 roku. TP SA zobowiązała się wtedy zapewnić wszystkim bibliotekom publicznym w Polsce bezpłatne podłączenie do Internetu, a także zwolnienie z opłat abonamentowych. Dotychczas z oferty skorzystało ponad 3,500 placówek bibliotecznych.

W czerwcu 2012 roku, za realizację Programu Rozwoju Bibliotek, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego otrzymała „E-inclusion Award 2012", przyznawaną przez Komisję Europejską w konkursie promującym dobre praktyki w korzystaniu z nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu cyfrowemu. Do konkursu zgłoszono blisko 300 inicjatyw z 35 krajów.

Po trzech latach realizacji programu Pracowania Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia" przeprowadziła badania ilościowe i jakościowe w gminach objętych programem, aby dowiedzieć się, jakie korzyści przynosi Polakom korzystanie z bibliotek. Wyniki badań przedstawione zostały w raporcie „Po co Polakom biblioteki?", który dostępny jest na stronie programu (http://frsi.org.pl/po-co-polakom-biblioteki/).

W styczniu 2013 roku (w okresie nieobjętym tym raportem) rozpoczął się nabór do trzeciej rundy Programu Rozwoju Bibliotek, której realizacja możliwa jest dzięki decyzji o przedłużeniu go do końca marca 2015, podjętej przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności oraz Fundację Billa i Melindy Gatesów w związku z efektywnym zarządzaniem środkami przekazanymi przez Fundację Gatesów oraz wkładowi finansowemu PAFW. Wsparcie uzyskają zarówno nowe placówki, jak i dotychczasowi uczestnicy programu. Łącznie programem zostanie objętych około 3800 placówek bibliotecznych z ponad 1250 gmin, co stanowi blisko 60 procent placówek bibliotecznych zlokalizowanych na terenach wiejskich i w małych miastach.

Program Rozwoju Bibliotek jest finansowany głównie z grantu w wysokości 30 milionów USD przekazanego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności przez Fundację Billa i Melindy Gatesów. Firma Microsoft przekazała bezpłatnie bibliotekom oprogramowanie o łącznej wartości 5 milionów USD.

→ dotacja PAFW wyniosła **674.149** USD, w tym 179.740 USD w 2012 roku

→ realizator programu:
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego

→ więcej informacji:
www.biblioteki.org

LOKALNE PARTNERSTWA PAFW

Celem przedsięwzięcia jest inicjowanie i rozwój współpracy między uczestnikami rożnych programów PAFW na rzecz tworzenia partnerstw mających realizować projekty ważne dla lokalnych społeczności. Program służy animowaniu lokalnych społeczności poprzez budowanie dobra wspólnego w odpowiedzi na przeprowadzoną wcześniej diagnozę społeczną.

Dzięki różnorodnej ofercie programowej PAFW w wielu gminach w Polsce przeprowadzono projekty, których uczestnicy zdobyli doświadczenia i wypracowali zasoby stwarzające szansę na wyzwolenie dodatkowej energii obywatelskiej, wzmacniającej lokalny kapitał społeczny. Program „Lokalne Partnerstwa PAFW" stwarza beneficjentom takich projektów możliwość podejmowania partnerskich przedsięwzięć wykorzystujących lokalny potencjał w działaniach na rzecz dobra wspólnego, rozumianego jako konkretny cel, którego osiągnięcie przynosi korzyści członkom ich społeczności. W gminach, w których realizowane były różne programy PAFW powstały partnerstwa składające się z samorządów, organizacji pozarządowych, firm i mediów lokalnych, a ich liderami są Ośrodki Działaj Lokalnie biorące udział w programie „Działaj Lokalnie". Projekty prowadzone w ramach „Lokalnych Partnerstw PAFW" koncentrują się na zmianach w przestrzeni publicznej, integracji społeczności wokół turystyki oraz kultywowaniu lokalnych tradycji. W ich realizację zaangażowani są liczni mieszkańcy gmin i wolontariusze.

W dwóch pierwszych edycjach programu (w 2009 i 2010 roku) przyznano dotacje inicjatywom zgłoszonym przez 15 partnerstw, które były realizowane w 30 gminach różnych regionów Polski z udziałem ponad 200 partnerów. Efekty tych projektów to np. zmiana regulacji prawnych w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza w Żywcu, powstanie pierwszego młodzieżowego radia internetowego w Nidzicy, stworzenie mobilnej przestrzeni partycypacji obywatelskiej w Pelplinie i Gniewie, czy powstanie „Klubu Flisaka" w Solcu nad Wisłą.

Do partnerstw zawiązanych w ramach dwóch pierwszych edycji programu skierowana została pilotażowa oferta dla alumnów pod nazwą „Pracownia Dobra Wspólnego", która ma na celu upowszechnianie współpracy społeczności lokalnych na rzecz dobra wspólnego, popularyzowanie metody animacji społeczności lokalnych, a także wzmacnianie trwałości dotychczas zawiązanych partnerstw. W ramach inicjatywy oferowany jest dostęp do bazy materiałów (publikacji, filmów, scenariuszy warsztatów, gier obywatelskich), wsparcie eksperckie, udział w wizytach studyjnych i spotkaniach umożliwiających wymianę dobrych praktyk oraz możliwość uzyskania mini-grantu na realizację projektów edukacyjno-szkoleniowych.

W trzeciej edycji programu, która rozpoczęła się w styczniu 2012 roku, dofinansowano projekty siedmiu partnerstw aktywnych na terenie 19 gmin. Realizują one, z zaangażowaniem blisko 80 partnerów, działania m.in. na rzecz zagospodarowania przestrzeni społecznej, środowiska naturalnego, stworzenia regionalnego produktu, ocalenia dziedzictwa kulturowego regionu oraz integracji dwóch sąsiadujących gmin.

Wzmacnianiu trwałości partnerstw i wymianie doświadczeń służą spotkania regionalne, warsztaty oraz elektroniczny newsletter programu.

Doświadczenia zebrane podczas realizacji inicja-

tyw lokalnych partnerstw pokazały, że praca na rzecz dobra wspólnego to bardzo dobry sposób na zaangażowanie różnych partnerów lokalnych i aktywizację społeczną. Efektem programu jest także opracowanie metody animacji społeczności lokalnych we współpracy z ekspertami z Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia". Metoda ta została zaprezentowana w publikacji „Jak budować dobro wspólne? Poradnik dla działających lokalnie", wydanej przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce.

→ dotacja PAFW wyniosła **1.067.714** USD, w tym 175.490 USD w 2012 roku

→ realizator programu:
Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce

→ więcej informacji:
www.lokalnepartnerstwa.org.pl

WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Celem programu jest zapewnianie organizacjom pozarządowym i liderom społecznym w Polsce, szczególnie z małych miast i wsi, wsparcia instytucjonalnego poprzez dostęp do informacji, poradnictwa i szkoleń. Sprzyja to poprawie warunków funkcjonowania organizacji trzeciego sektora i podniesieniu jakości zarządzania nimi.

Obecnie program składa się z trzech równoległych ścieżek.

Pierwsza - „Towarzystwo Wzajemnej Informacji" - to system informacji dla organizacji pozarządowych, którego głównym komponentem jest Portal Organizacji Pozarządowych „ngo.pl"; w 2012 roku odnotował miesięcznie średnio ponad 3 miliony odsłon i ponad 580 tysięcy użytkowników. Na system składają się ponadto Informatorium z Infolinią 801-646-719, badania i publikacje, a także kwartalnik „Trzeci Sektor" wydawany przez Instytut Spraw Publicznych.

Druga ścieżka – „EURO-NGO+" – ma na celu zwiększenie przez organizacje non-profit absorpcji środków Unii Europejskiej. Stanowi kontynuację programu PAFW „EURO-NGO", realizowanego w latach 2003–2006 przez sieć SPLOT oraz Stowarzyszenie na Rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, który przyczynił się do pozyskania przez polskie organizacje pozarządowe wiedzy na temat funduszy strukturalnych oraz podniesienia ich kompetencji, umożliwiając im skuteczne aplikowanie o środki unijne. Organizacje trzeciego sektora otrzymały wsparcie w budowaniu partnerstw, rzecznictwie i włączeniu się w procesy planowania funduszy strukturalnych na lata 2007-2013 oraz obecnie - na lata 2014-2020. Działania informacyjne – takie jak serwis www.eu.ngo.pl, prowadzone są przez Federację Organizacji Pozarządowych Centrum Szpitalna, zaś działania rzecznicze – przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych (OFOP). Oferta obejmuje również wsparcie eksperckie.

Trzecia ścieżka – realizowana pod nazwą „Zarządzanie Finansami w Organizacjach Pozarządowych" (FIMANGO) – to szkolenia, poradnictwo i publikacje dla osób odpowiedzialnych za zarządzanie finansami w organizacjach non-profit, w większości spoza dużych aglomeracji miejskich. Łącznie, w latach 2000-2012, w tego typu szkoleniach wzięło udział 3100 osób (w minionym roku 408 uczestników) reprezentujących ponad 2500 organizacji z całej Polski. Szkolenia realizowane są przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

→ dotacja PAFW wyniosła **5.491.450** USD, w tym 553.621 USD w 2012 roku

→ realizatorzy programu:
Stowarzyszenie Klon/Jawor
Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego („FIMANGO")

→ więcej informacji:
www.ngo.pl
www.frso.pl

KONKURS „PRO PUBLICO BONO”

Konkurs na Najlepszą Inicjatywę Obywatelską „Pro Publico Bono” został zainicjowany w 1999 roku przez Premiera Jerzego Buzka. Od 2000 r. Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności jest fundatorem nagród konkursowych.

Celem Konkursu jest wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez coroczne wyłanianie i promocję najbardziej wartościowych działań organizacji pozarządowych – w skali kraju, regionu, a zwłaszcza lokalnej społeczności. Są one realizowane w zakresie edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej i charytatywnej, rozwoju środowiska i regionu, a także dyplomacji społecznej i integracji europejskiej.

Kapituła (jej pierwszym honorowym przewodniczącym był Jan Nowak-Jeziorański†) przy ocenie zgłaszanej inicjatywy bierze pod uwagę jej społeczne znaczenie, innowacyjność, wpływ na rozwój i konkurencyjność miejscowości, efektywność oraz przejrzystość wykorzystania środków społecznych. Ponadto Kapituła uwzględnia stabilność instytucjonalną danej organizacji, przestrzeganie etycznych metod w działaniu, a także jakość współpracy z administracją publiczną oraz innymi instytucjami. Wyróżnione organizacje otrzymują nagrody pieniężne, które najczęściej służą kontynuacji podejmowanych przedsięwzięć.

W 2011 roku laureatami Nagrody „Pro Publico Bono” zostały: Stowarzyszenie Promocji Kultury im. Aleksandra Tasmana z Łodzi, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Dom Aniołów Stróżów” z Katowic oraz Fundacja „Academia Iuris” z Warszawy. Ponadto, cztery wyróżnienia otrzymały: Towarzystwo Przyjaciół Chorych „Hospicjum Św. Łazarza” z Krakowa, Stowarzyszenie Aktywizacji Polesia Lubelskiego z Hołowna, Towarzystwo Dramatyczne im. Aleksandra Fredry „Fredreum” z Przemyśla, Fundacja „Wspólnota Nadziei” - Centrum Nauki i Życia „Farma” z Krakowa.

W ramach programu fundowana jest także jedna z nagród Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich – Nagroda im. Bolesława Wierzbiańskiego dla redakcji lokalnych tytułów prasowych z miejscowości do 100 tysięcy mieszkańców. W 2011 roku nagrodę otrzymała redakcja tygodnika „Nowy Łowiczanin”.

→ dotacja PAFW wyniosła **2.122.450** USD, w tym 14.621 USD w 2012 roku

→ realizator programu: Fundacja Konkurs „Pro Publico Bono”

→ więcej informacji: **www.propublicobono.pl**

OBYWATEL I PRAWO

Celem programu, rozpoczętego w 2002 roku, jest wspomaganie rozwoju różnych społecznych form poradnictwa obywatelskiego i prawnego poprzez wspieranie organizacji pozarządowych udzielających bezpłatnych, specjalistycznych informacji prawnych i porad, a także aktywizację obywateli w korzystaniu ze swoich praw w sferze publicznej.

Poprzez rozwój bezpłatnego poradnictwa prawnego program zapewnia pomoc przede wszystkim osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej i materialnej; jednocześnie rozwija debatę publiczną na temat reformy systemu dostępu do pomocy prawnej.

W ramach programu organizowany jest konkurs grantowy dla organizacji pozarządowych prowadzących poradnictwo prawne i obywatelskie. W latach 2002-2012, w sześciu edycjach programu dofinansowano łącznie 172 projekty, w tym 132 w ramach otwartych konkursów grantowych, a 40 w re-grantingu prowadzonym przez Fundację Uniwersyteckich Poradni Prawnych i Związek Biur Porad Obywatelskich. Projekty te umożliwiły udzielenie ponad 160 tysięcy porad prawnych i obywatelskich. Ponadto utworzono punkty poradnictwa, wydawano publikacje, a także organizowano szkolenia i konferencje.

Kolejnych 18 projektów zostało wyłonionych w obecnej edycji programu. Ich realizacja potrwa do października 2013 roku. Bieżąca, jak i poprzednia edycja, koncentruje się na specjalistycznym poradnictwie prawnym dla osób z grup społecznych o określonych potrzebach prawnych, np. niepełnosprawnych, bezdomnych czy uchodźców.

Działaniom programu patronuje Rada Ekspertów złożona z autorytetów środowisk prawnych. Zadaniem Rady jest wypracowywanie rekomendacji odnośnie rozwiązań ułatwiających dostęp do pomocy prawnej. Rada daje impuls do debaty publicznej poprzez organizację otwartych seminariów z udziałem przedstawicieli środowisk prawnych i mediów; dyskutowano m.in. o dostępie do bezpłatnej pomocy i informacji prawnej oraz o związanej z tym potrzebie dokonania zmian ustawodawczych i organizacyjnych, a także na temat ograniczonego dostępu do zawodów prawniczych, etyki prawniczej czy wyzwań stojących przed wymiarem sprawiedliwości. Ponadto Rada rekomenduje do realizacji projekty pilotażowe podejmujące problemy o charakterze systemowym; dotychczas dotyczyły one między innymi litygacji strategicznej w zakresie wybranej kwestii związanej z dostępem obywateli do pomocy prawnej, upowszechnienia mediacji cywilnej jako alternatywnego sposobu rozwiązywania sporów, współpracy organizacji pozarządowych z korporacjami prawniczymi na rzecz zwiększania dostępu najuboższych do pomocy prawnej, metod komunikowania się sądów z obywatelami, zdefiniowania podstawowych pojęć z zakresu poradnictwa prawnego, dostępu do informacji o aktach prawnych i orzecznictwie, a także współpracy organizacji pozarządowych z socjologami prawa. Efekty działań Rady Ekspertów były upowszechniane wśród pozarządowych organizacji poradniczych, w środowisku prawników, a także wśród decydentów i administracji wymiaru sprawiedliwości. W rezultacie prac Rady powstały m.in. wortal www.mediacjajestemza.pl promujący mediację cywilną oraz Centrum Pro Bono, za pośrednictwem którego organizacje pozarządowe mogą uzyskać bezpłatną pomoc prawną ze strony renomowanych kancelarii prawniczych.

W ramach programu działa Forum „Aktywny Obywatel" – niezależne ciało, które zajmuje się badaniami nad barierami ograniczającymi frekwencję wyborczą oraz wypracowaniem i upowszechnianiem rekomendacji na rzecz poprawy aktywności wyborczej obywateli. Forum skupia kilkanaście osób zaangażowanych w inicjatywy zwiększenia partycypacji wyborców, w tym ekspertów (socjologów, psychologów, politologów i konstytucjonalistów) oraz liderów organizacji pozarządowych.

→ dotacja PAFW wyniosła **3.101.571** USD, w tym 297.194 USD w 2012 roku

→ realizator programu:
Instytut Spraw Publicznych

→ więcej informacji:
www.isp.org.pl/oip

13 ROK DZIAŁALNOŚCI

Dzielimy się doświadczeniem polskiej transformacji

→ STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA
→ PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

STYPENDIA IM. LANE'A KIRKLANDA

Program, rozpoczęty w 2000 roku, ma celu przekazywanie polskich doświadczeń w zakresie transformacji ustrojowej przedstawicielom krajów Europy Wschodniej poprzez dwusemestralne studia uzupełniające na polskich uczelniach. Aktualnie program jest adresowany do kandydatów z Ukrainy, Rosji, Białorusi, a także Mołdawii, Gruzji, Armenii, Azerbejdżanu, Kazachstanu i Kirgistanu.

W ramach indywidualnych programów nauki stypendyści Kirklanda studiują między innymi wybrane aspekty ekonomii i zarządzania, administracji publicznej i biznesu, prawa, nauk społecznych czy politycznych.

Stypendium rozpoczyna się kursem przygotowawczym, którego celem jest przekazanie i usystematyzowanie wiedzy z zakresu historii, sytuacji politycznej i społecznej Polski. Następnie stypendyści realizują swoje indywidualne programy na uczelniach Warszawy, Krakowa, Poznania, Wrocławia i Lublina, przygotowując pod kierunkiem opiekunów naukowych prace semestralne i dyplomowe. Organizowane są zjazdy integracyjno-merytoryczne, a także staże w instytucjach państwowych (np. w Sądzie Najwyższym, Narodowym Banku Polskim czy urzędach marszałkowskich), pozarządowych oraz prywatnych. Dodatkowym elementem programu są zajęcia z zakresu realizacji projektów i pracy zespołowej.

W latach 2000-2012 program ukończyło 509 stypendystów z jedenastu krajów, w tym 254 osoby z Ukrainy, 111 z Białorusi, 38 z Gruzji, 31 z Rosji, 18 z Armenii, 14 z Kazachstanu, 13 z Mołdawii, 12 z Litwy, 10 ze Słowacji, 5 z Azerbejdżanu i 3 osoby z Kirgistanu. Większość stypendystów studiowała ekonomię i zarządzanie – 178 osób, prawo – 86 osób oraz administrację publiczną - 75 osób. Najliczniejszą grupę zawodową stanowili pracownicy wyższych uczelni (194 osoby) oraz urzędnicy i eksperci (111 osób).

W roku akademickim 2012/13 grupa stypendystów Kirklanda liczy 56 osób, w tym z Ukrainy – 26 osób, z Białorusi – 14, z Rosji – 4 osoby, z Gruzji, Armenii i Kazachstanu – po 3 osoby, z Mołdawii – 2 i z Azerbejdżanu – 1 osoba. Najpopularniejszym kierunkiem wśród stypendystów są ekonomia i zarządzanie oraz prawo, dużym zainteresowaniem cieszą się także nauki społeczne, dziennikarstwo, nauki polityczne i stosunki międzynarodowe.

Po zakończeniu programu z absolwentami utrzymywany jest regularny kontakt – dzięki biuletynowi, zjazdom absolwentów oraz poprzez stronę internetową www.kirkland.edu.pl. Byli stypendyści korzystają ze wsparcia Koordynatora Projektów Poststypendialnych, którego rolą jest pomoc absolwentom w utrzymywaniu kontaktów z Polską, a także w podejmowaniu przez nich wspólnych przedsięwzięć, takich jak stowarzyszenia absolwenckie.

→ dotacja PAFW wyniosła **8.980.787** USD, w tym 755.480 USD w 2012 roku

→ realizator programu: Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta

→ więcej informacji: **www.kirkland.edu.pl**

PRZEMIANY W REGIONIE (RITA)

Rozpoczęty w 2000 roku program jest adresowany do organizacji pozarządowych oraz instytucji edukacyjnych, które chcą dzielić się polskimi doświadczeniami w zakresie przemian społeczno-gospodarczych z partnerami z krajów Europy Wschodniej a także Kaukazu i Azji Centralnej.

W ramach programu, poprzez otwarte konkursy grantowe dla polskich organizacji pozarządowych, przyznawane są dotacje na projekty mające na celu przekazywanie polskich doświadczeń, zwłaszcza w dziedzinie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, wzmacniania trzeciego sektora i działań społecznych, przekształceń w samorządzie terytorialnym, reformy edukacji oraz funkcjonowania wolnych mediów. Dotacje są przyznawane także na nawiązywanie i rozwijanie współpracy na szczeblu lokalnym z partnerami z krajów objętych programem. Łącznie od rozpoczęcia programu dofinansowano 703 projekty.

Ponadto polskim organizacjom pozarządowym i szkołom oferowane są szkolenia oraz wsparcie eksperckie, a także pomoc w ustanawianiu kontaktów i rozwoju współpracy z partnerami z zagranicy. Wymianie informacji między organizacjami i liderami społecznymi służy między innymi portal społecznościowy www.civicportal.org.

Istotną częścią programu są realizowane od 2004 roku wizyty studyjne w Polsce („Study Tours to Poland" - STP). Ich celem jest przybliżanie realiów Polski oraz Unii Europejskiej aktywnym obywatelom z krajów Europy Wschodniej, przede wszystkim liderom studenckim z Ukrainy, Białorusi, Rosji i Mołdawii oraz profesjonalistom z tych i innych krajów regionu. Zagraniczni goście spotykają się w Polsce z przedstawicielami życia publicznego, środowisk akademickich, biznesu, poznają działalność organizacji pozarządowych, instytucji centralnych i samorządów lokalnych, a także nawiązują inne wartościowe kontakty.

Łącznie, w latach 2004-2012, w różnego typu wizytach studyjnych, których gospodarzami były polskie organizacje pozarządowe, uczestniczyło 6137 osób, w tym 2782 studentów i 3355 profesjonalistów reprezentujących różne środowiska.

→ dotacja PAFW wyniosła **13.485.641** USD, w tym 1.230.385 USD w 2012 roku

→ realizatorzy programu:
„RITA" - Fundacja Edukacja dla Demokracji
„Study Tours to Poland" - Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego

→ więcej informacji:
www.rita.edudemo.org.pl
www.studytours.pl

LUDZIE, PROJEKTY, INICJATYWY

PROGRAM „ENGLISH TEACHING”

Jubileuszowe spotkanie „English Teaching Market”

PROGRAM „WOLONTARIAT STUDENCKI”

„Nowoczesny Patriotyzm”

POLSKO-AMERYKAŃSKA INICJATYWA STAŻOWA / POLISH-AMERICAN INTERNSHIP INITIATIVE

Spotkanie z uczestnikami staży wakacyjnych w USA

PROGRAM „RÓWNAĆ SZANSE”

„Ogród naukowców”

PROGRAM „UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU” (UTW)

Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku

PROGRAM „DZIAŁAJ LOKALNIE”

„Działka niezwykłych ludzi”

PROGRAM „WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE”

Prezydent Bronisław Komorowski gościem spotkania w Marózie

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Edukacja cyfrowa seniorów - „W Trzciance „Senior Potr@fi”!”

PROGRAM „LIDERZY PAFW”

Małgorzata Halber – liderka i bibliotekarka

PROGRAM „NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE”

Regionalne Fora Technologiczne „Sektor 3.0”

PROGRAM STYPENDIALNY IM. LANE'A KIRKLANDA

Yelena M. Gordeeva – gospodarka leśna w Polsce i Rosji

PROGRAM „PRZEMIANY W REGIONIE” (RITA)

Polsko-ukraińskie warsztaty dziennikarskie

PROGRAM „ENGLISH TEACHING”

Jubileuszowe spotkanie „English Teaching Market”

W dziesiątym, jubileuszowym spotkaniu - „English Teaching Market”, które w Rynie zorganizowała Nidzicka Fundacja Rozwoju „NIDA” w ramach programu „English Teaching”, udział wzięło blisko 500 entuzjastów języka angielskiego – nauczycieli i metodyków z całej Polski.

„Zawsze lubiłem uczyć, zawsze było mi to bliskie” – powiedział uczestnikom gość specjalny spotkania – Andrew Nagorski. Nawiązując do pracy nauczyciela języka obcego, Przewodniczący Rady Dyrektorów PAFW porównał ją do pisania książek: „Jeżeli jesteście dobrymi nauczycielami, potraficie znaleźć i opisać ciekawe historie ze swojego życia, życia waszych miejscowości, czy też życia waszych uczniów, wtedy przedmiot, którego uczycie staje się bardziej interesujący”. Nagorski podkreślił także, iż nauczenie się języka nie jest celem samym w sobie – dzięki jego znajomości nie tylko możemy swobodnie komunikować się, ale także poznać specyfikę kraju jego użytkowników, ich kulturę, sposób myślenia. „Ludzie, którzy mówią tylko w języku ojczystym są o to doświadczenie ubożsi” – dodał. Na zakończenie pogratulował nauczycielom udziału w programie „English Teaching” zaznaczając, że to dzięki ich wytrwałej pracy i pasji udało się do niego włączyć tak dużą liczbę uczniów i szkół.

Uczestnicy trzydniowego spotkania mogli wybierać spośród 50 różnych warsztatów metodycznych poświęconych wykorzystaniu gier, zabaw oraz nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy, efektywnemu motywowaniu, rozwijaniu umiejętności myślenia problemowego, pracy projektowej, czy też ciekawym sposobom na zachęcenie uczniów do poznania gramatyki. Ożywioną dyskusję wśród nauczycieli wywołała debata dotycząca różnic w wynikach egzaminów gimnazjalnych z języka angielskiego między uczniami ze szkół wiejskich i dużych miast, z udziałem m.in. przedstawicieli Centralnej Komisji Edukacyjnej oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej.

Jeżeli jesteście dobrymi nauczycielami, potraficie znaleźć i opisać ciekawe historie ze swojego życia, życia waszych miejscowości, czy też życia waszych uczniów, wtedy przedmiot, którego uczycie staje się bardziej interesujący.

Andrew Nagorski
Przewodniczący Rady Dyrektorów PAFW

Przerwy pomiędzy warsztatami nauczyciele spędzali na kiermaszu edukacyjnym, który był okazją do zapoznania się z ofertą wydawnictw anglojęzycznych oraz organizacji pozarządowych i programów umożliwiających pozyskiwanie środków na inicjatywy oświatowe.

Odbywający się co roku „English Teaching Market" służy doskonaleniu warsztatu metodycznego, rozwojowi zdolności dydaktycznych oraz budowie sieci współpracy między nauczycielami ze szkół w małych miastach i na wsiach. Ten największy w Polsce zlot anglistów odbył się już po raz dziesiąty; dotychczas wzięło w nim udział ponad 5 tysięcy osób.

PROGRAM „WOLONTARIAT STUDENCKI"

„Nowoczesny Patriotyzm"

Przez dwa miesiące Ministrowie i Doradcy Prezydenta RP jako honorowi wolontariusze, wspólnie ze studentami biorącymi udział w programie „Wolontariat Studencki", prowadzili warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży ze szkół w małych miejscowościach. Wszystko po to, aby upowszechniać wiedzę o patriotyzmie, kształtować obywatelskie postawy wśród młodych ludzi, zapoznawać ich z lokalnymi tradycjami i narodowymi symbolami, a także zaszczepiać w nich tolerancję i szacunek.

Inicjatywę zorganizowaną przez Fundację Rozwoju Wolontariatu w ramach programu „Wolontariat Studencki" honorowym patronatem objął Prezydent Bronisław Komorowski.

Dwuosobowe zespoły studentów-wolontariuszy podczas pięciodniowych warsztatów przybliżały uczniom tematykę patriotyzmu. Ostatniego dnia zajęć młodzi ludzie mieli okazję spotkać się z gościem specjalnym.

W Zespole Szkół w Stegnie w województwie pomorskim lekcję poprowadził Minister Jacek Michałowski, Szef Kancelarii Prezydenta RP. „Nowoczesny patriotyzm daje nam radość bycia razem w naszym otoczeniu, w naszej miejscowości, z naszymi przyjaciółmi. Niezależnie od tego, że są między nami różnice wieku, płci, poglądów politycznych mamy coś, co nas łączy – wspólne korzenie; łączy, a nie dzieli - bo z każdym człowiekiem można znaleźć nić porozumienia" – podkreślał. Mówiąc o historii Polski zwracał uwagę, jak ważne jest to, że żyjemy w wolnym, demokratycznym kraju. O tym kim jest dyplomata, czym jest protokół dyplomatyczny, jaka jest procedura nadawania odznaczeń państwowych opowiadał Minister Maciej Klimczak, Podsekretarz Stanu w KPRP, były Ambasador Polski na Łotwie, który odwiedził Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Idzbarku w woj. warmińsko-mazurskim. Natomiast w turnieju wiedzy o Polsce i Europie, razem z uczniami ze Szkoły Podstawowej w Sobieszczanach w woj. lubelskim, udział wziął Profesor Tomasz Nałęcz, Doradca Prezydenta RP. Dla Jana Lityńskiego, Doradcy Prezydenta RP, uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Łaźcu w woj. śląskim przygotowali multimedialną kronikę projektu oraz makietę miejscowości z najważniejszymi wydarzeniami w jej historii. Wśród honorowych wolontariuszy byli również Henryk Wujec, Doradca Prezydenta RP, Sławomir Rybicki, Sekretarz Stanu, Minister Olgierd Dziekoński, Sekretarz Stanu oraz Irena Wóycicka, Podsekretarz Stanu w KPRP. Łącznie odwiedzili osiem szkół zlokalizowanych w małych miejscowościach.

„Podczas jednego z naszych spotkań młody człowiek powiedział, że zrozumiał nareszcie, że patriota nie musi być smutny, nie musi ginąć, walczyć, ale może być radosny" – mówił Zdzisław Hofman, Prezes Fundacji Rozwoju Wolontariatu, wskazując jednocześnie na korzyści, jakie odnieśli studenci-wolontariusze oraz uczniowie biorący w nim udział – docenili oni swoje miejscowości i dostrzegli ich dobre strony.

Nowoczesny patriotyzm daje nam radość bycia razem w naszym otoczeniu, w naszej miejscowości, z naszymi przyjaciółmi. Niezależnie od tego, że są między nami różnice wieku, płci, poglądów politycznych mamy coś, co nas łączy – wspólne korzenie; łączy, a nie dzieli - bo z każdym człowiekiem można znaleźć nić porozumienia.

Jacek Michałowski
Szef Kancelarii Prezydenta RP

POLSKO-AMERYKAŃSKA INICJATYWA STAŻOWA / POLISH-AMERICAN INTERNSHIP INITIATIVE

Spotkanie z uczestnikami staży wakacyjnych w USA

Wyróżniający się studenci programów PAFW „Stypendia Pomostowe" oraz „Wolontariat Studencki" spotkali się w czerwcu z Michaelem Camunezem, Podsekretarzem Stanu w Departamencie Handlu USA. Byli to uczestnicy staży wakacyjnych w Stanach Zjednoczonych, organizowanych przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności we współpracy z Ambasadą USA w Warszawie.

W spotkaniu, jakie odbyło się siedzibie Przedstawicielstwa w Polsce Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, wzięli udział m.in.: Ambasador USA Lee Feinstein, Minister Jacek Michałowski, Szef Kancelarii Prezydenta RP, Henryka Bochniarz, Prezydent Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan" oraz Alfred Bieć, Członek Rady Dyrektorów PAFW. Obecni byli również przedstawiciele firm amerykańskich oferujących staże.

„Jesteśmy dumni z waszych osiągnięć, z tego, co sobą reprezentujecie. Jesteście nie tylko przyszłością swojego kraju – umacniacie więzi, które łączą Polskę i Stany Zjednoczone" – zwrócił się do stażystów renomowanych amerykańskich firm Sekretarz Camunez. W swoim wystąpieniu podkreślał, że zarówno Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości, założyciel i fundator PAFW utworzony w 1990 roku na mocy decyzji Kongresu USA, jak i Fundacja Wol-

ności, przyczyniły się w znacznym stopniu do umocnienia stosunków polsko-amerykańskich, czego efektem jest m.in. inicjatywa staży zagranicznych. Zapewnił, że cieszy się ona poparciem Departamentu Handlu USA i podziękował korporacjom organizującym staże.

Ambasador USA Lee Feinstein przypomniał w swoim wystąpieniu, że uznanie dla inicjatywy staży studentów polskich w amerykańskich korporacjach wyrazili Prezydenci Polski i Stanów Zjednoczonych we wspólnym oświadczeniu podczas ich spotkania w Białym Domu w grudniu 2010 roku. Podkreślił także, że inicjatywa ta jest przykładem udanej współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, a biznesem, przy niewielkim wsparciu ze strony administracji amerykańskiej.

W 2011 roku odbyło staże 22 studentów, a grupa kolejnych 22 wyjechała do USA w 2012 roku. Gościły ich: Chevron North America, General Electric Hitachi, Pittsburgh Glass Works LLC, Raytheon BBN Technologies, Sikorsky Aircraft Corporation i Westinghouse Electric Company.

Jesteśmy dumni z waszych osiągnięć, z tego, co sobą reprezentujecie. Jesteście nie tylko przyszłością swojego kraju – umacniacie więzi, które łączą Polskę i Stany Zjednoczone.

Michael Camunez
Podsekretarz Stanu
w Departamencie Handlu USA

PROGRAM „RÓWNAĆ SZANSE"

„Ogród naukowców"

Miłośnicy kosmosu z Rakszawy, zainspirowani inicjatywą „Odkrywamy oblicze Słońca" przeprowadzoną w 2006 roku w ramach programu „Równać Szanse", postanowili założyć Młodzieżowe Centrum Astronomii. Ta nieformalna grupa działa przy Zespole Szkół Tekstylno-Gospodarczych i poprzez realizację ciekawych projektów zachęca młodzież do zgłębiania tajników nauk ścisłych.

Jednym z nich jest „Ogród naukowców", również dofinansowany w programie „Równać Szanse", w którym grupa licealistów z Rakszawy przez cały ubiegły rok z zapałem prowadziła eksperymenty naukowe, aby znaleźć odpowiedzi na niezrozumiałe dla nich zjawiska fizyczne. Wykazywali

między innymi ruch wirowy Ziemi w doświadczeniu z mini-wahadłem Foucaulta, sprawdzali, jak działają piece słoneczne, zbudowali nietypowe statki powietrzne – rakiety i wielowirnikowce, a także przygotowali balony solarne, by następnie śledzić ich lot. W ten sposób udało się zainspirować młodych ludzi do prowadzenia własnych obserwacji i odkryć.

Zaangażowanie i pasja, z jaką młodzi adepci astronomii prowadzili doświadczenia, spowodowały, że projektem zainteresowali się różni członkowie lokalnej społeczności, w tym nauczyciele i rodzice. Pokazy eksperymentów wzbudziły również ciekawość uczniów ze szkół położonych w sąsiednich miejscowościach. „Widziałam jak wielu starszych i młodszych kolegów z zaciekawieniem patrzyło i podziwiało efekt naszych prac. Najbardziej interesowały ich eksperymenty z piecem słonecznym, lewitującym bączkiem i te związane z lotnictwem" – powiedziała jedna z uczestniczek „Ogrodu naukowców". Dzięki uczestnictwu w projekcie grupa nastolatków z Rakszawy posiadła umiejętność czytania ze zrozumieniem instrukcji, prostych schematów technicznych, posługiwania się niektórymi narzędziami oraz wyjaśniania innym zjawisk fizycznych. Zyskała także wiarę w siebie i we własne umiejętności. „Jestem bardzo zadowolony z realizacji projektu. Muszę przyznać, że tu w Rakszawie nikt z młodych ludzi nie zetknął się wcześniej z taką forma zajęć, jak budowa i przeprowadzanie eksperymentów. Wywołało to duży entuzjazm wśród młodzieży" – stwierdził Wojciech Figiela, koordynator projektu.

Młodzieżowe Centrum Astronomii z Rakszawy chce w przyszłości sformalizować swoją działalność i utworzyć stowarzyszenie, aby móc skuteczniej działać na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych młodzieży poprzez popularyzację nauki o kosmosie, a także innych nauk ścisłych i przyrodniczych.

W Rakszawie nikt z młodych ludzi nie zetknął się wcześniej z taką forma zajęć, jak budowa i przeprowadzanie eksperymentów. Wywołało to duży entuzjazm wśród młodzieży.
Wojciech Figiela
koordynator projektu

PROGRAM „UNIWERSYTETY TRZECIEGO WIEKU" (UTW)

Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku

Pod hasłem „Innowacyjne UTW dla społeczeństwa obywatelskiego i gospodarki", z udziałem dwóch i pół tysiąca osób, w marcu 2012 roku odbył się w Warszawie Kongres Uniwersytetów Trzeciego Wieku, będący głównym wydarzeniem obchodów Roku UTW. Wśród honorowych gości byli: Anna Komorowska, Małżonka Prezydenta RP, Donald Tusk, Prezes Rady Ministrów, Wicemarszałek Senatu Maria Pańczyk-Pozdziej, Ministrowie - Władysław Kosiniak-Kamysz i Bartosz Arłukowicz.

„Trudno odmówić racji powiedzeniu, że młodość to nie tyle wiek metrykalny, ile stan umysłu i ducha. Osoby aktywne umysłowo i fizycznie szukające nowych wyzwań są pełne energii, optymizmu, radości życia. Właśnie takie nastawienie poprawia stan zdrowia i sprzyja długowieczności, pozwala radzić sobie w chwilach trudnych, adaptować się do zmian, sprawnie wykorzystywać wiedzę i umiejętności" – mówiła Anna Komorowska, Małżonka Prezydenta RP, która objęła Kongres honorowym patronatem. Z uznaniem podkreśliła, iż ta wartościowa forma aktywizacji seniorów jest coraz bardziej doceniana i propagowana.

W swoim wystąpieniu na fakt, że aktywność ludzi starszych nie jest już ekstrawagancją wskazywał również Premier Donald Tusk. Według Premiera doświadczenie ruchu UTW pokazuje, że jeśli są stworzone odpowiednie warunki, są właściwi ludzie i środki, to aktywność edukacyjna, zawodowa i społeczna ludzi starszych jest rzeczą naturalną, a nie „kaprysem znudzonego, starszego człowieka". „To między innymi od waszych pomysłów i waszego zaangażowania będzie zależeć przyszłość ludzi, którzy dzisiaj mają 30, 15 czy 5 lat" – zwrócił się do uczestników spotkania.

Tym Uniwersytetom Trzeciego Wieku, które efektywnie współpracują ze środowiskiem lokalnym, promują wolontariat seniorów i współpracę międzypokoleniową, a ich działalność wykracza poza UTW wręczone zostały nagrody w konkursie PAFW „Seniorzy w Akcji.

To między innymi od waszych pomysłów i waszego zaangażowania będzie zależeć przyszłość ludzi, którzy dzisiaj mają 30, 15 czy 5 lat.

Donald Tusk
Premier RP

Uniwersytety Trzeciego Wieku dla społeczności", zorganizowanym przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę". Uhonorowani zostali także wolontariusze z UTW, którzy są zaangażowani w przedsięwzięcia społeczne. Zwycięzcom nagrody wręczyli: Minister Jacek Michałowski, Szef Kancelarii Prezydenta RP, honorowy przewodniczący Jury Konkursu, Jerzy Koźmiński, Prezes PAFW oraz Marta Białek-Graczyk, Prezeska Towarzystwa Inicjatyw Twórczych „ę".

Uczestnicy Kongresu mieli także możliwość wysłuchania dyskusji w dwóch panelach. Pierwszy poświęcony był misji UTW i wyzwaniom stojącym przed tym ruchem, drugi koncentrował się wokół zagadnień związanych z innowacyjnymi formami współpracy, dobrymi praktykami oraz strategią działań UTW.

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności była partnerem Kongresu UTW w ramach programu „Uniwersytety Trzeciego Wieku".

PROGRAM „DZIAŁAJ LOKALNIE"

„Działka niezwykłych ludzi"

Na zaniedbanej działce w gminie Piaski w województwie wielkopolskim, gdzie dawniej mieścił się warsztat, powstało wyjątkowe miejsce spotkań mieszkańców. Przygotowanie go możliwe było dzięki ogromnemu zaangażowaniu i ciężkiej pracy osób niepełnosprawnych – uczestników projektu realizowanego w 2012 roku przez grupę nieformalną „Kreatywni" w ramach programu „Działaj Lokalnie". Inicjatywa miała na celu zbudowanie pozytywnego wizerunku niepełnosprawnych oraz zaangażowanie lokalnej społeczności w działania na ich rzecz podczas warsztatów terapii zajęciowej.

„Działka zyskała tzw. drugie życie – stała się miejscem rekreacji i wypoczynku, które w swoim założeniu ma służyć integracji osób niepełnosprawnych, ich rodzin, organizacji, a także tych, którzy chcą się po prostu spotkać i spędzić miło czas" – mówi Gerard Misiaczyk, koordynator projektu. W realizację przedsięwzięcia włączyli się lokalni liderzy, animatorzy, władze samorządowe i członkowie lokalnej społeczności. Dzięki wspólnemu wysiłkowi kompleksowej modernizacji został poddany budynek, z którego wydzielono zadaszoną altanę i gdzie wymieniono ściany. Dużo pracy włożono także w przygotowanie części rekreacyjnej, m.in. dębowych ław i stołów, mogącej pomieścić siedemdziesiąt osób. Podjęte przez osoby niepełnosprawne działania przyczyniły się do integracji całej społeczności, a dla nich pełniły również rolę terapeutyczną, będąc praktycznym warsztatem interakcji ze środowiskiem.

Doświadczenia zdobyte przy realizacji projektu stały się inspiracją do utworzenia stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych „Kreatywni". „Była to pierwsza grupa nieformalna, która dzięki swojej determinacji i pracowitości zrealizowała trudny cel, jakim była rejestracja organizacji. Ich zapał nie słabnie - podejmują nowe inicjatywy i starają się pozyskać na nie środki finansowe, a także skutecznie promują swoje działania w środowisku lokalnym" – ocenia projekt Ewa Misiaczyk, przedstawicielka Ośrodka Działaj Lokalnie, który przyznał grant na realizację projektu. „Niesamowite jest to, w jaki sposób środki pozyskane w programie „Działaj Lokalnie" uruchomiły całą serię pozytywnych zdarzeń i pomocy dla nas z różnych stron. Poprzez wspólne działa-

nia, złamaliśmy pewne stereotypy funkcjonujące w środowisku. Jestem przekonany, że ta zmiana stanie się otwarciem do realizacji kolejnych przedsięwzięć" – podsumowuje Gerard Misiaczyk, prezes nowoutworzonego Stowarzyszenia na rzecz osób niepełnosprawnych „Kreatywni".

Niesamowite jest to, w jaki sposób środki pozyskane w programie „Działaj Lokalnie" uruchomiły całą serię pozytywnych zdarzeń i pomocy dla nas z różnych stron. Poprzez wspólne działania, złamaliśmy pewne stereotypy funkcjonujące w środowisku.

Gerard Misiaczyk
prezes Stowarzyszenia „Kreatywni"

PROGRAM „WSPIERAMY ORGANIZACJE POZARZĄDOWE"

Prezydent Bronisław Komorowski gościem spotkania w Marózie

„Ludzie działający na rzecz lokalnych społeczności w małych miejscowościach są przykładem, jak może zmieniać się polska wieś. Mogą stanowić to, co nazywa się dorobkiem Polski obywatelskiej" – mówił Prezydent Bronisław Komorowski, gość specjalny XI Spotkania Organizacji Działających na Wsi, które zgromadziło 400 przedstawicieli 200 organizacji z całego kraju pracujących na rzecz lokalnych społeczności. Spotkanie odbyło się w dniach 24-26 maja w Marózie k. Olsztynka w woj. warmińsko-mazurskim pod hasłem współpracy organizacji pozarządowych z samorządem.

Prezydent Komorowski podkreślał zarówno rolę społeczników w dawaniu dobrego przykładu osobom nieaktywnym, jak również znaczenie inicjatyw oddolnych oraz integracji społeczności lokalnych wokół dobra wspólnego. Przedstawiciele czterech organizacji mieli okazję opowiedzieć Prezydentowi o swojej aktywności oraz szansach i wyzwaniach, z jakimi spotykają się w codziennej pracy.

Uczestnicy spotkania w Marózie wzięli udział w licznych wykładach i warsztatach, które odbywały się w trzech blokach tematycznych z zakresu prawa, komunikacji i dobrych praktyk. Wykład inauguracyjny "Samorząd, organizacje pozarządowe – razem czy osobno?" wygłosił

Tomasz Schimanek z Akademii Rozwoju Filantropii w Polsce, który przedstawił nie tylko korzyści płynące ze współpracy NGO z lokalną władzą, ale również narzędzia sprawnej komunikacji między nimi. Krzysztof Więckiewicz, Dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, dyskutował z uczestnikami o znaczeniu obywateli w tworzeniu polityk społecznych na różnych szczeblach administracji.

Podczas warsztatów uczestnicy dowiedzieli się także jakie są techniki negocjacji i mediacji oraz zapoznali się z dobrymi praktykami współpracy z samorządem. Podczas konferencji „open space" dyskutowano w grupach tematycznych m.in. o szkolnictwie i roli kobiet na obszarach wiejskich.

Organizowane rokrocznie spotkanie organizacji wiejskich w Marózie służy integracji, wymianie doświadczeń, nabywaniu nowej wiedzy i umiejętności oraz współpracy organizacji z różnych regionów Polski. Wydarzenie organizuje Fundacja Wspomagania Wsi wraz z Nidzicką Fundacją Rozwoju Nida. Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności jest partnerem w ramach programu „Wspieramy Organizacje Pozarządowe".

Ludzie działający na rzecz lokalnych społeczności w małych miejscowościach są przykładem, jak może zmieniać się polska wieś. Mogą stanowić to, co nazywa się dorobkiem Polski obywatelskiej.

Bronisław Komorowski
Prezydent RP

PROGRAM ROZWOJU BIBLIOTEK

Edukacja cyfrowa seniorów - „W Trzciance »Senior Potr@fi«"

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Kazimiery Iłłakowiczówny w Trzciance (woj. wielkopolskie), uczestnicząca w Programie Rozwoju Bibliotek, organizuje kursy obsługi komputera dla osób starszych pod hasłem „Senior Potr@fi". „Zauważyliśmy, że sprzętem kom-

puterowym, który jest w bibliotece zainteresowali się seniorzy - chcieli korzystać z tych komputerów, ale sami nie potrafili tego robić, obawiali się też, że mogą je zepsuć. Stało się dla nas oczywiste, że to właśnie w bibliotece możemy im przybliżyć cyfrowy świat" – tak o początkach tej inicjatywy opowiada Krzysztof Makowski, pracownik biblioteki w Trzciance.

Kursy cieszą się niesłabnącym zainteresowaniem – z dotychczasowych dziewięciu edycji skorzystało już ok. 200 osób. Nieodpłatnie, w przyjaznej atmosferze, seniorzy zdobywają przydatne w życiu umiejętności. W bibliotece czują się bezpiecznie i zawsze otrzymują taką pomoc, jakiej potrzebują. Udział w kursie jest dla nich także okazją do spotkań – uczą się razem, w kilkuosobowych grupach, w których łatwiej jest pokonywać trudności.

Zajęcia odbywają się według scenariusza, który zawsze jest dostosowany do potrzeb uczestników i poziomu ich zaawansowania. Kursy odbywają się 5 razy w tygodniu, zwykle w godzinach wieczornych lub popołudniowych i trwają dwie godziny. Na kurs składają się zajęcia teoretyczne i ćwiczenia praktyczne. Seniorzy poznają zasady działania komputera, uczą się jak korzystać z Internetu i wykorzystywać jego zasoby w praktyce. „Seniorzy bardzo szybko łapią „cyfrowego bakcyla", jeśli przekonają się, że to, czego się uczą jest interesujące i przydatne w codziennym życiu" – mówi bibliotekarz z Trzcianki.

Tematyka zajęć obejmuje również pracę z edytorem tekstów i wykorzystanie poczty elektronicznej. Ważnym elementem kursów są zasady przestrzegania bezpieczeństwa w sieci. Pracownicy biblioteki w Trzciance zwracają seniorom uwagę na zagrożenia związane z udostępnianiem własnych danych osobowych, oszustwami, wyjaśniają, dlaczego anonimowość internautów jest pozorna. Seniorzy mogą korzystać z literatury komputerowej w zbiorach biblioteki.

„Zakończenie kursu nie oznacza wcale, że seniorzy kończą naukę i zostają sami ze swoimi problemami. Zawsze oferujemy im pomoc czy poradę. Jeśli dodamy do tego renomę instytucji kultury, poczucie bezpieczeństwa i wysoki poziom zaufania do biblioteki i jej pracowników, to już mamy odpowiedź na pytanie »dlaczego właśnie w bibliotece«" – podsumowuje Krzysztof Makowski.

Seniorzy bardzo szybko łapią „cyfrowego bakcyla", jeśli przekonają się, że to, czego się uczą jest interesujące i przydatne w codziennym życiu.

Krzysztof Makowski
bibliotekarz z Trzcianki

PROGRAM „LIDERZY PAFW”

Małgorzata Halber – liderka i bibliotekarka

Absolwentka szóstej edycji programu „Liderzy PAFW” pochodzi z Warszawy, ale od kilkunastu lat mieszka w Podbiedziskach w województwie wielkopolskim. Dla lokalnego środowiska jest nie tylko bibliotekarką w bibliotece publicznej, ale także liderką zmian, jakie animuje wraz z innymi mieszkańcami Podbiedzisk.

W programie „Liderzy PAFW” uczestniczyła w latach 2009-2010, a rok później dostała się do dziesięcioosobowej grupy liderów programu, która wzięła udział w wizycie studyjnej do Stanów Zjednoczonych zorganizowanej przez Departament Stanu USA w ramach International Visitor Leadership Program. Tematem przewodnim tej wizyty było przywództwo we wspólnotach lokalnych. „Uczestnictwo w programie „Liderzy PAFW” należy do najważniejszych doświadczeń w moim życiu. Wzmocnienie predyspozycji, otwieranie horyzontów na liderskie działania i sieciowanie absolwentów programu niesie konkretną zmianę w społecznych, lokalnych działaniach w naszym kraju. Stanowimy siłę, potrafiącą pozytywnie działać, animować lokalne zmiany” – stwierdza Małgorzata Halber.

Pracę w Bibliotece Miasta i Gminy w Pobiedziskach łączy z działalnością społeczną – kieruje Stowarzyszeniem na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej. Jako prezes stowarzyszenia zadbała o jego rozwój, poszerzyła zakres działalności o nowe typy rehabilitacji, terapii, o działania warsztatowe dla podopiecznych, rodziców i wolontariuszy. Organizuje letni wypoczynek, dba o integracyjne formy wsparcia niepełnosprawnych oraz rozwój bazy rehabilitacyjnej i terapeutycznej.

Od wielu lat aktywizuje także środowiska seniorów. „W codziennej pracy w bibliotece i w stowarzyszeniu staram się kierować zasadą, że należy słuchać ludzi, wykorzystywać

W codziennej pracy w bibliotece i w stowarzyszeniu staram się kierować zasadą, że należy słuchać ludzi, wykorzystywać ich predyspozycje, budować zespoły wokół przedsięwzięć, łączyć, spinać ludzi.

Małgorzata Halber

ich predyspozycje, budować zespoły wokół przedsięwzięć, łączyć, spinać ludzi" – mówi liderka PAFW.

W pobiedziskiej bibliotece uczestnictwo w Programie Rozwoju Bibliotek było połączone ze zmianą lokalu. Nowa siedziba może stanowić wzór wykorzystania przestrzeni dla komfortu użytkownika biblioteki. „Dysponujemy bogatym księgozbiorem, uzupełnianym o nowości wydawnicze. Nasi czytelnicy mogą skorzystać z pracowni komputerowej oraz przestronnej czytelni, w której podczas spotkań gościmy nawet 50 osób" – zachwala Małgorzata Halber.

Jej działalność społeczna została doceniona przez lokalną społeczność. Dzięki zwycięstwu w wyborach samorządowych w 2010 roku została radną powiatu poznańskiego. Jest także laureatką V edycji Konkursu dla Animatorów Społecznych im. Heleny Radlińskiej, w której otrzymała Nagrodę Specjalną dla Animatora-Bibliotekarza. W plebiscycie programu TVP „Wyzwanie" zdobyła tytuł „Człowieka Wielkiego Serca 2009".

PROGRAM „NOWE TECHNOLOGIE LOKALNIE"

Regionalne Fora Technologiczne „Sektor 3.0"

„Jeżeli jesteście zainteresowani korzystaniem z naszych doświadczeń i chcecie posługiwać się wiedzą dotyczącą ICT, wprowadzając ją w swoich organizacjach, to nie bójcie się tego czynić" – tak inspirował przedstawicieli organizacji pozarządowych Terry Stokes – Dyrektor Wykonawczy Fundacji LASA z Wielkiej Brytanii. Gość specjalny pierwszego regionalnego Forum Technologicznego „Sektor 3.0", które odbyło się w październiku w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym w Gdyni, opowiadał o swoich doświadczeniach w zakresie wdrażania technologii informacyjno-komunikacyjnych w bry-

Jeżeli jesteście zainteresowani korzystaniem z naszych doświadczeń i chcecie posługiwać się wiedzą dotyczącą ICT, wprowadzając ją w swoich organizacjach, to nie bójcie się tego czynić.

Terry Stokes
Dyrektor Wykonawczy Fundacji LASA

tyjskich organizacjach pozarządowych. Drugie Regionalne Forum Technologiczne odbyło się w Rzeszowie, zaś trzecie – w Gliwicach. W wydarzeniach uczestniczyło łącznie ponad 300 osób.

Regionalne Fora Technologiczne „Sektor 3.0", organizowane przez PAFW i Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w ramach programu „Nowe Technologie Lokalnie", są kontynuacją ogólnopolskiej Konferencji „Sektor 3.0 – technologie w organizacjach pozarządowych", która co roku odbywa się w Warszawie. Ich celem jest podniesienie wiedzy w zakresie możliwości wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w pracy fundacji, stowarzyszeń oraz innych podmiotów działających w trzecim sektorze. Organizacja forów w różnych regionach kraju miała za zadanie ułatwić lokalnym organizacjom dostęp do wiedzy oraz ekspertów z kraju i zagranicy specjalizujących się w ICT. „Przedstawiciele organizacji pozarządowych potrafią docenić skuteczność nowych technologii i przekładać je na swoje narzędzia pracy. Dziś ICT w organizacji pozarządowej to jej być albo nie być" – mówił podczas forum w Rzeszowie Włodzimierz Marciński, Lider Cyfryzacji i Pełnomocnik Ministra Administracji i Cyfryzacji.

Wśród prelegentów byli zarówno przedstawiciele dużych firm technologicznych, takich jak Microsoft czy Orange, jak i mniejszych. Oferta forum to przede wszystkim seminaria, warsztaty z zakresu wykorzystania ICT w organizacjach, m.in. w obszarach zarządzania i komunikacji, oraz sesje networkingowe ułatwiające organizacjom pozarządowym nawiązanie kontaktu z firmami technologicznymi. W organizację forów były aktywnie zaangażowane samorządy lokalne.

PROGRAM STYPENDIALNY IM. LANE'A KIRKLANDA

Yelena M. Gordeeva – gospodarka leśna w Polsce i Rosji

Jedną z uczelni współpracujących z Programem Stypendialnym im. Lane'a Kirkland jest Uniwersytet Przyrodniczy im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, gdzie stypendyści z różnych krajów mogą zapoznać się m.in. ze strukturą i funkcjonowaniem gospodarek leśnych w Europie Środkowo-Wschodniej i dzielić się swoimi doświadczeniami. Do grona stypendystów należy pochodząca z Rosji Yelena M. Gordeevea, absolwentka Programu Kirkland w roku akademickim 2011/12. Podczas stypendium w Polsce zajmowała się właśnie tą tematyką.

„Polska jest krajem, w którym administracja gospodarką leśną jest postrzegana jako jedna z bardziej efektywnych w Europie. Dzięki stypendium im Lane'a Kirkland przyjechałam tu i mogłam skorzystać z doświadczeń polskich leśników. Zamierzam wykorzystać zdobytą wiedzę w działaniach związanych z zarządzaniem powierzchniami leśnymi w moim kraju" – wyjaśnia Yelena motyw przewodni swoich studiów w Polsce.

W ramach stypendium Yelena M. Gordeeva odbyła staże zawodowe m.in. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Generalnej Dyrekcji Lasów Państwowych i Nadleśnic-

twie Barlinek w województwie pomorskim. Wzięła również udział w konferencjach naukowych dotyczących zagadnień związanych z funkcjonowaniem lasów zarówno w Polsce, jak i w innych krajach Europy, gdzie wygłosiła prelekcje poświęcone gospodarce leśnej w Rosji, a także problemom globalnego funkcjonowania gospodarek leśnych na świecie.

„Ważnym rezultatem mojego pobytu w Polsce było nawiązanie kontaktów ze szkołami kształcącymi techników leśnictwa. Dzięki temu m.in. Zespół Szkół Leśnych w Warcinie w województwie lubuskim nawiązał współpracę z Technikum Leśnym z Sowietska w Obwodzie Kirowskim w Rosji" – podkreśla Yelena. Ukoronowaniem jej stypendium w Polsce była praca dyplomowa, napisana pod kierunkiem dr hab. Macieja Skorupskiego, pt.: "Natura 2000 system overview in selected European countries", którą obroniła z oceną bardzo dobrą z wyróżnieniem.

Dzięki stypendium im Lane'a Kirklanda przyjechałam tu i mogłam skorzystać z doświadczeń polskich leśników. Zamierzam wykorzystać zdobytą wiedzę w działaniach związanych z zarządzaniem powierzchniami leśnymi w moim kraju.

Yelena M. Gordeeva

PROGRAM „PRZEMIANY W REGIONIE" (RITA)

Polsko-ukraińskie warsztaty dziennikarskie

Polskimi doświadczeniami w tworzeniu i prowadzeniu mediów internetowych na poziomie ogólnokrajowym i lokalnym dzielili się dziennikarze polscy z ukraińskimi w ramach projektu realizowanego w 2012 roku przez Fundację im. Hetmana Piotra Konaszewicza-Sahajdacznego w Brzozowie (województwo podkarpackie) we współpracy z ukraińską organizacją „Swoboda słowa". Projekt był realizowany dzięki programowi „Przemiany w Regionie" (RITA).

W warsztatach zorganizowanych na Ukrainie wzięli udział dziennikarze mediów lokalnych, zainteresowani rozwojem tej formy przekazu w swoich regionach i w pra-

cy ich własnych redakcji. Zajęcia prowadzili trenerzy z Polski posiadający doświadczenie w tworzeniu mediów lokalnych oraz związanej z nimi pracy dziennikarskiej. Adam Cyło, redaktor naczelny portalu gospodarkapodkarpacka.pl, przedstawił funkcjonowanie portalu internetowego gazety regionalnej na przykładzie serwisu nowiny24.pl, będącego internetowym wydaniem ukazującego się na Podkarpaciu dziennika „Nowiny", a także omówił proces tworzenia portalu o tematyce ekonomicznej. Marek Cynkar, dziennikarz Polskiego Radia Rzeszów, przedstawił funkcjonowanie strony internetowej regionalnej rozgłośni radiowej na przykładzie witryny Polskiego Radia Rzeszów. Adam Lelonek omówił proces tworzenia i działania portalu internetowego miasta Ząbki na przykładzie strony zabki24.pl. „Ciekawe i przydatne seminarium w czasie, kiedy pierwszeństwo w dostarczaniu informacji mają media internetowe. Dobrze jest poznać specyfikę środowiska mediów internetowych i uczyć się od partnerów w Polsce, a także wymienić przydatne informacje z kolegami z Ukrainy" – mówił Wiktor Czubenko, dziennikarz z Połtawy.

Dziennikarze ukraińscy mieli również możliwość zaprezentowania swoich portali internetowych. Podczas dyskusji wymieniono opinie i doświadczenia dotyczące funkcjonowania serwisów internetowych w obydwu krajach. Wykłady poświęcono także aspektom organizacyjnym, finansowym oraz opracowywaniu strategii rozwoju internetowych wydań mediów lokalnych.

Kolejnym etapem projektu była wizyta studyjna uczestników warsztatów w Polsce. Dziennikarze z Ukrainy odwiedzili m.in. redakcję Polskiego Radia Rzeszów, regionalny oddział Telewizji Polskiej oraz redakcję lokalnego dziennika „Nowiny". Mieli okazję zapoznać się z codzienną pracą polskich kolegów, a także podyskutować o wyzwaniach, jakie stoją przed mediami regionalnymi w związku z rozwojem mediów internetowych.

Dobrze jest poznać specyfikę środowiska mediów internetowych i uczyć się od partnerów w Polsce, a także wymienić przydatne informacje z kolegami z Ukrainy.

Wiktor Czubenko
dziennikarz z Połtawy, Ukraina

SPRAWOZDANIE FINANSOWE

Raport niezależnego biegłego rewidenta 50

Skonsolidowane Sprawozdanie finansowe na dzień 31.12.2012 51

Informacja dodatkowa do skonsolidowanego Sprawozdania finansowego na dzień 31.12.2012 54

Do Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności (zwanej dalej „Korporacją") obejmującego skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz powiązane z nim skonsolidowane sprawozdania z działalności i przepływów środków pieniężnych za rok finansowy zakończony w tym dniu wraz z informacją dodatkową do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Odpowiedzialność kierownictwa za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Kierownictwo odpowiada za sporządzenie i rzetelne przedstawienie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki; czyli za zaplanowanie, realizację i utrzymanie kontroli wewnętrznej odpowiedniej do sporządzenia i rzetelnego przedstawienia skonsolidowanego sprawozdania finansowego wolnego od istotnych zniekształceń powstałych w wyniku oszustwa lub błędu.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Naszym zadaniem jest wyrażenie opinii o niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na podstawie wyników przeprowadzonego przez nas badania. Badanie to przeprowadziliśmy zgodnie ze standardami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Standardy te wymagają od nas zaplanowania i przeprowadzenia badania w taki sposób, by uzyskać uzasadnioną pewność, że skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest wolne od istotnych zniekształceń.

Badanie obejmuje procedury uzyskania dowodów księgowych na poprawność kwot i informacji przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Dobór procedur zależy od subiektywnej oceny biegłego rewidenta, w tym oceny ryzyka powstania istotnych zniekształceń w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynikłych z nadużycia lub błędu. Przy ocenie tego ryzyka biegły rewident bierze pod uwagę wyniki kontroli wewnętrznej dotyczące przygotowania i rzetelnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez Korporację celem zaplanowania procedur rewizji finansowej odpowiednich do okoliczności, ale nie celem wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Korporacji. Wobec tego nie wyrażamy takiej opinii. Badanie obejmuje także ocenę odpowiedniości stosowanych zasad rachunkowości oraz zasadności znaczących wartości szacunkowych przyjętych przez kierownictwo, jak również ocenę ogólnej prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Naszym zdaniem, dowody uzyskane w wyniku badania stanowią wystarczającą i odpowiednią podstawę do wyrażenia przez nas opinii.

Opinia

Naszym zdaniem powyżej opisane skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia rzetelnie we wszystkich istotnych aspektach sytuację finansową Korporacji na dzień 31 grudnia 2012 roku i wyniki jej działalności oraz przepływy pieniężne za rok zakończony w tym dniu, zgodnie z zasadami rachunkowości powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

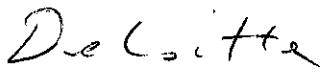

Warszawa, 17 maja 2013 roku

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2012 R.

AKTYWA

AKTYWA:

Inwestycje wykazywane w wartości godziwej (Nota 3 i 7):		
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	$	51.163.571
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa		73.704.592
Prywatne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa		17.139.430
Inwestycje alternatywne		64.064.220
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu		28.311.652
Publiczne fundusze inwestycyjne – stała stopa zwrotu		12.685.348
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty		11.761.295
Środki pieniężne podlegające ograniczeniom (Nota 4)		5.690.128
Należności z tytułu grantów (Nota 4)		2.112.786
Grunt i środki trwałe netto (Nota 8)		5.005.482
Pożyczki, pomniejszone o odpis aktualizujący w kwocie $400.632 (Nota 9)		4.819.082
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów i pozostałe aktywa		157.632
Aktywa razem	$	276.615.218

ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA NETTO

ZOBOWIĄZANIA:

Zobowiązania z tytułu dotacji (Nota 3)	$	8.184.564
Zobowiązania i bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów		325.857
Zobowiązania razem		8.510.421
AKTYWA NETTO NIEPODLEGAJĄCE OGRANICZENIOM (Nota 2)		260.301.883
AKTYWA NETTO PODLEGAJĄCE TYMCZASOWYM OGRANICZENIOM (Nota 2)		7.802.914
		268.104.797
Razem zobowiązania i aktywa netto	$	276.615.218

Informacja dodatkowa stanowi integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie finansowe

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2012 R.

	Nieograniczone	Tymczasowo ograniczone	Razem
Zmiany aktywów netto:			
Przychody:			
Odsetki i dywidendy	$ 3.698.790	$ 247.446	$ 3.946.236
Grant otrzymany od Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości	195.250	-	195.250
Pozostałe granty	8.841	1.000.000	1.008.841
	3.902.881	1.247.446	5.150.327
Aktywa netto niepodlegające ograniczeniom	3.977.157	(3.977.157)	-
Przychody razem	7.880.038	(2.729.711)	5.150.327
Koszty:			
Wynagrodzenie i świadczenia pracownicze	1.249.649	-	1.249.649
Koszty działalności operacyjnej	836.738	-	836.738
Koszty wynajmu	107.855	-	107.855
Amortyzacja	157.748	-	157.748
Koszty działalności operacyjnej razem	2.351.990	-	2.351.990
Dotacje (Nota 3)	(9.041.083)	-	(9.041.083)
Nadwyżka kosztów z tytułu dotacji oraz pozostałych kosztów nad przychodami	(3.513.035)	(2.729.711)	(6.242.746)
Zrealizowany zysk netto z inwestycji (Nota 7)	8.659.663	-	8.659.663
Niezrealizowany zysk netto z inwestycji (Nota 7)	13.163.144	-	13.163.144
Zysk netto z tytułu różnic kursowych (Nota 3)	4.281.636	-	4.281.636
Łączny przyrost (spadek) wartości aktywów netto	22.591.408	(2.729.711)	19.861.697
Aktywa netto na początek roku	237.710.475	10.532.625	248.243.100
Aktywa netto na koniec roku	$ 260.301.883	$ 7.802.914	$ 268.104.797

Informacja dodatkowa stanowi integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2012 R.

Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej	
Wzrost wartości aktywów netto	$ 19.861.697
Korekty w celu uzgodnienia wzrostu wartości aktywów netto ze środkami pieniężnymi netto wykorzystanymi w działalności operacyjnej:	
Zrealizowany zysk netto z inwestycji	(8.659.663)
Niezrealizowany zysk netto z inwestycji	(13.163.144)
Zysk z tytułu różnic kursowych	(4.281.636)
Odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek	137.614
Amortyzacja	157.748
Zwiększenie stanu środków pieniężnych podlegających ograniczeniom	(777.375)
Zmniejszenie stanu należności grantowych	3.883.000
Zwiększenie odsetek naliczonych od pożyczek	(64.316)
Zmniejszenie stanu czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów	81.832
Zwiększenie stanu zobowiązań i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów	19.410
Zmniejszenie stanu zobowiązań z tytułu dotacji	(5.548.381)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	(8.353.214)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej:	
Wpływy ze sprzedaży/wykupienia inwestycji	85.400.860
Wydatki na nabycie inwestycji	(93.081.191)
Udzielone pożyczki	(3.307.966)
Spłata udzielonych pożyczek	3.092.821
Wydatki na nabycie środków trwałych	(39.701)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(7.935.177)
Skutki zmian kursu walutowego na środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1.741.611
Spadek środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, netto	(14.546.780)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	26.308.075
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	$ 11.761.295

Informacja dodatkowa stanowi integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie finansowe

1. ORGANIZACJA FUNDACJI

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności (zwana dalej „Fundacją", a wspólnie ze swoją jednostką zależną, „Korporacja"), to amerykańska organizacja non-profit, założona 11 sierpnia 1999 r. Fundacja została założona przez Polsko-Amerykański Fundusz Przedsiębiorczości (zwanym dalej „Funduszem") do realizacji celów określonych w Ustawie z 1989 r. o wspieraniu demokracji w Europie Wschodniej („Support for East European Democracy Act") poprzez rozwijanie skutecznych programów pomocowych i sprawdzonych w praktyce działań Funduszu, a także podejmowanie innych inicjatyw rozwojowych służących umacnianiu pomyślnego przejścia Polski do demokracji i gospodarki rynkowej. Fundusz wsparł Fundację kwotą 255,3 milionów USD.

Fundacja koncentruje swoje działania na trzech głównych obszarach: (i) inicjatywy w zakresie edukacji, (ii) rozwój społeczności lokalnych oraz (iii) upowszechnianie polskich doświadczeń związanych z transformacją. Do realizacji celów związanych z indywidualnymi dotacjami Fundacja wyszukuje organizację zewnętrzną zarządzającą danym programem (zazwyczaj dobrze funkcjonującą polską organizację pozarządową), co pozwala na optymalne wykorzystanie zasobów Fundacji. Fundacja nie posiada udziałów ani nie sprawuje kontroli w organizacjach zewnętrznych zarządzających danym programem.

Za zgodą Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej Fundacja otworzyła w Polsce swoje przedstawicielstwo (zwane dalej „Przedstawicielstwem"), którego celem jest promocja Fundacji, udzielanie informacji oraz doradzanie Fundacji w związku z realizacją jej zadań.

Polsko-Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich Sp. z o.o. (PAFPIO) jest osobno zarządzaną jednostką zależną Fundacji, zajmującą się udzielaniem pożyczek organizacjom pozarządowym, stowarzyszeniom i innym inicjatywom non-profit w Polsce. W dniu 31 maja 2011 r. Fundusz przekazał Fundacji 100% udziałów („Udziały") PAFPIO na zasadzie dotacji. PAFPIO jest niezależnie od Fundacji działającym podmiotem gospodarczym, a ponieważ Fundacja jest właścicielem jego wszystkich należnych udziałów, księgowość PAFPIO jest skonsolidowana z rachunkami Fundacji, zgodnie z wymogami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki („US GAAP").

2.PODSTAWA PREZENTACJI SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Zgodnie ze standardami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Korporacja jest zobowiązana do klasyfikacji informacji o swojej skonsolidowanej sytuacji finansowej i skonsolidowanej działalności w podziale na grupy aktywów netto:

- **Aktywa netto podlegające tymczasowym ograniczeniom:** Wsparcie dla Korporacji wykazuje się jako aktywa netto podlegające tymczasowym ograniczeniom, jeżeli zostały otrzymane z warunkami narzuconymi przez Fundatora. Wraz z wygaśnięciem ograniczenia Fundatora, tj. kiedy cel ograniczenia zostaje osiągnięty, aktywa netto podlegające tymczasowym ograniczeniom zostają przeklasyfikowane na aktywa netto niepodlegające ograniczeniom i wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako aktywa netto zwolnione z ograniczeń.
- **Aktywa netto niepodlegające ograniczeniom:** Aktywa netto niepodlegające ograniczeniom to aktywa netto, które nie są ograniczone warunkami narzuconymi przez fundatora. Saldo aktywów netto otrzymanych od Funduszu, w tym uzyskane z nich przychody pomniejszone o koszty, sklasyfikowano jako niepodlegające ograniczeniom.

3.PODSTAWOWE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

ZASADY KONSOLIDACJI

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przygotowane zgodnie ze standardami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych i zawiera dane finansowe Fundacji i PAFPIO, jedynej jednostki zależnej Fundacji. Wszelkie salda i transakcje pomiędzy tymi podmiotami nie zostały uwzględnione w skonsolidowanym sprawozdaniu.

SZACUNKI

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z zasadami rewizji finansowej powszechnie przyjętymi w Stanach Zjednoczonych Ameryki wymaga od kierownictwa dokonania szacunków i przyjęcia założeń mających wpływ na wysokość wykazywanych aktywów i pasywów oraz wykazywanie aktywów i zobowiązań warunkowych na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jak również na wysokość wykazywanych przychodów i kosztów w okresie sprawozdawczym. Rzeczywiste wyniki mogą się różnić znacznie od danych szacunkowych.

INWESTYCJE WYKAZYWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Korporacja ujmuje transakcje dotyczące inwestycji w dniu transakcji. Przychody z tytułu odsetek i dywidend oraz niezrealizowane wzrosty i spadki wartości oraz zrealizowane zyski i straty wykazuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności. Inwestycje Korporacji wchodzą w skład aktywów Fundacji. Korporacja korzysta z usług profesjonalnych firm inwestycyjnych i doradców, którzy zarządzają inwestycjami i nadzorują ich stan. Patrz Nota 7 – bardziej szczegółowy opis inwestycji Korporacji wykazanych w wartości godziwej.

Inwestycje Korporacji są wyceniane według wartości godziwej i ujawniane zgodnie z „hierarchią wartości godziwej" Standardu Rady Standardów Rachunkowości Finansowej („FASB" – Financial Accounting Standards Board) Kodyfikacja Standardów Rachunkowości („ASC" – Accounting Standards Codification) temat 820, Ujawnianie i Wycena Wartości Godziwej. Hierarchia wartości godziwej określa wartość godziwą jako cenę, która zostałaby uzyskana, żeby sprzedać składnik aktywów lub wypłacona w celu przekazania zobowiązania w uporządkowanej hierarchii wartości transakcji pomiędzy uczestnikami rynku w dniu wyceny. Inwestycje Korporacji są klasyfikowane w ramach poziomu hierarchii wartości godziwej, która największą wartość przyznaje cenom notowań rynkowych z rynków aktywnych dla identycznych aktywów i zobowiązań (Poziom 1), a najmniejszą wartość danym wejściowym niemożliwym do uzyskania (Poziom 3). Trzy poziomy hierarchii wartości godziwej, oraz ich stosowalność w inwestycjach Korporacji, zostały opisane poniżej.

- **Poziom 1**: Dane wejściowe do metodologii wyceny są nieskorygowanymi cenami notowań rynkowych z rynków aktywnych dla identycznych aktywów i zobowiązań na dzień sprawozdawczy;
- **Poziom 2**: Dane wejściowe do metodologii wyceny są inne niż ceny notowań rynkowych z rynków aktywnych, które, na dzień sprawozdawczy, są dostępne w sposób bezpośredni lub pośredni, a wartość godziwa może być ustalona poprzez użycie modeli lub innych metodologii wyceny; oraz

- **Poziom 3**: Dane wejściowe do metodologii wyceny są niemożliwe do uzyskania w sytuacjach, w których występuje brak aktywności rynkowej lub jest ona niewielka dla składnika aktywów lub zobowiązania, a podmiot sprawozdawczy sporządza oszacowania i przygotowuje założenia odnoszące się do wyceny aktywów lub zobowiązań, w tym założenia dotyczące ryzyka. Dane wejściowe do określenia wartości godziwej wymagają gruntownej oceny. Ze względu na nieodłączną niepewność stanowiącą istotę tych oszacowań, wartości te mogą różnić się znacznie od wartości, jakie zostałyby przyjęte, gdyby istniał na te aktywa i zobowiązania aktywny rynek.

Poziom instrumentu finansowego w ramach hierarchii wartości godziwej oparty jest na danych wejściowych najniższego szczebla, które mają istotny wpływ na wycenę wartości godziwej. Niektóre instrumenty wycenia się używając wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych. Wartość aktywów netto oparta jest na wartości aktywów podstawowych posiadanych przez fundusz inwestycyjny, pomniejszonej o jego zobowiązania, a następnie podzielonej przez liczbę udziałów w obrocie. Poniżej przedstawiono opis metodologii wyceny stosowanych dla instrumentów wycenianych według wartości godziwej, zawierających ogólną klasyfikację tych instrumentów zgodnie z hierarchią wyceny:

- ***Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu:*** Inwestycje kapitałowe oraz papiery wartościowe (głównie papiery wartościowe emitowane przez polski rząd) o stałej stopie zwrotu wycenia się na podstawie ceny zamknięcia podawanej przez najważniejsze giełdy. Akcje zwykłe i uprzywilejowane oraz niektóre papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu są zaklasyfikowane w ramach poziomu pierwszego hierarchii wyceny.
- ***Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa i papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu:*** Inwestycje te są publicznymi narzędziami inwestycyjnymi wycenianymi na podstawie wartości aktywów netto dokonywanymi przez podmiot zarządzający funduszem inwestycyjnym. Wartość aktywów netto dla publicznych funduszy inwestycyjnych jest oparta na cenie notowań z aktywnych rynków, zaklasyfikowaną w ramach poziomu pierwszego hierarchii wyceny.
- ***Prywatne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa:*** Inwestycje te są prywatnymi wehikułami inwestycyjnymi wycenianymi na podstawie wartości aktywów netto dokonywanymi przez podmiot zarządzający funduszem inwestycyjnym. Wartość aktywów netto dla prywatnych funduszy inwestycyjnych jest klasyfikowana w ramach poziomu drugiego hierarchii wyceny, ponieważ cena jednostkowa wartości aktywów netto jest określana na nieaktywnym rynku prywatnym. Cena jednostkowa jest oparta na inwestycjach funduszu, które są zbywane na rynku aktywnym, natomiast Korporacja może spieniężyć swoje inwestycje w dniu wyceny lub w niedługim okresie później, bez ograniczeń.
- ***Inwestycje alternatywne***: Inwestycje te są prywatnymi wehikułami inwestycyjnymi wycenianymi na podstawie wartości aktywów netto dokonywanymi przez podmiot zarządzający funduszem inwestycyjnym. Inwestycje uznane przez zarządzającego funduszem inwestycyjnym za niepłynne i/lub nieposiadające łatwej do ustalenia wartości rynkowej wycenia się na podstawie aktualnych wycen dokonanych przez zarządzającego funduszem inwestycyjnym. Dane wejściowe i metodologie wyceny są ustalane przez zarządzającego funduszem inwestycyjnym. Inwestycje alternatywne są klasyfikowane w ramach poziomu trzeciego hierarchii wyceny.

ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, do pozostałych ekwiwalentów środków pie-

nieżnych Korporacja zalicza wszystkie instrumenty finansowe o wysokiej płynności i pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy w dniu zakupu.

DOTACJE I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOTACJI

Koszty oraz zobowiązania z tytułu dotacji są ujmowane odpowiednio w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej z chwilą zatwierdzenia dotacji zgodnie z zasadami ustalonymi przez Radę Dyrektorów, zakończenia negocjacji z beneficjentem oraz podpisania umowy dotacji przez strony.

OTRZYMANE GRANTY

Otrzymane Granty są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności jako przychód w okresie, w którym umowa grantowa została zawarta, jeżeli nie ma nałożonych przez darczyńcę ograniczeń lub w przypadku gdy zostały nałożone przez darczyńcę ograniczenia, ale prawdopodobieństwo, że Korporacja ich nie spełni jest niewielkie.

PRZYCHÓD Z TYTUŁU ODSETEK I DYWIDEND

Przychód z tytułu odsetek jest rozpoznawany na zasadzie memoriałowej. Przychód z tytułu dywidend jest rozpoznawany w okresie, w którym przypada dzień nabycia praw do dywidendy, a Korporacja była w posiadaniu papieru wartościowego.

WALUTA OBCA

Walutą funkcjonalną i sprawozdawczą Korporacji jest dolar amerykański. Walutą funkcjonalną Przedstawicielstwa Fundacji i PAFPIO jest polski złoty. Korekty z tytułu przeliczenia i aktualizacji wyceny wykazywane są w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności.

USŁUGI ŚWIADCZONE BEZPŁATNIE

Amerykańscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji nie otrzymują żadnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia swoich obowiązków. Osoby te poświęcają znaczną ilość czasu na rzecz Korporacji.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie uwzględniono kosztów z tytułu otrzymanych w ten sposób nieodpłatnych usług ze względu na brak obiektywnej podstawy do ich wyceny. Polscy członkowie Rady Dyrektorów Korporacji, niebędący członkami Zarządu Fundacji, otrzymują wynagrodzenie za wsparcie merytoryczne i konsultacje na rzecz Korporacji. Przewodniczący Rady Dyrektorów Korporacji („Przewodniczący") otrzymuje honorarium z tytułu pełnienia swojej funkcji. W roku zakończonym 31 grudnia 2012 r. łączne wynagrodzenie polskich członków Rady Dyrektorów oraz Przewodniczącego wyniosło 36.200 USD.

AMORTYZACJA

Grunt i środki trwałe są wstępnie wykazywane według ceny nabycia. Wszelkie środki trwałe inne niż grunt, który nie jest amortyzowany, amortyzowane są metodą liniową na przestrzeni przewidywalnej długości używalności według następującego wzoru: ulepszenia na gruncie 15 lat, budynki 39 lat, a sprzęt komputerowy, oprogramowanie, meble i samochody, od trzech do pięciu lat.

KOSZTY OPERACYJNE

Usługi specjalistyczne, koszty posiedzeń Rady Dyrektorów, koszty podróży, zakwaterowania i wyżywienia poniesione w związku z działalnością Korporacji, koszty administracyjne i podatek dochodowy płacony przez PAFPIO oraz odpisy aktualizujące wartość udzielonych pożyczek są klasyfikowane jako koszty działalności operacyjnej.

RYZYKO KREDYTOWE

Ryzyko kredytowe to możliwość poniesienia straty z powodu niedotrzymania warunków umowy przez drugą stronę. O ile nie określono inaczej w odpowiednich dokumentach, Korporacja zazwyczaj nie wymaga zabezpieczenia instrumentów finansowych lub kredytów, z którymi wiąże się ryzyko kredytowe. Na dzień 31 grudnia 2012 r. ryzyko kredytowe Korporacji dotyczyło głównie instrumentów dłużnych znajdujących się w jej portfelu inwestycyjnym oraz pożyczek udzielonych przez PAFPIO. Maksymalne ryzyko poniesienia strat księgowych z tytułu tych aktywów obrazują kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

4. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU GRANTÓW I ŚRODKI PIENIĘŻNE PODLEGAJĄCE OGRANICZENIOM

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku, kwota środków pieniężnych podlegających ograniczeniom wyniosła 5.690.128 USD, natomiast należności z tytułu grantów wyniosły 2.112.786 USD, w sumie, łączna kwota aktywów netto o tymczasowo ograniczonej możliwości dysponowania wyniosła 7.802.914 USD. Przewiduje się, że kwota należności z tytułu grantów wpłynie w roku 2013 i będzie zawierać kwotę w wysokości około 1,5 miliona USD tytułem należności od Fundacji Billa i Melindy Gatesów („Fundacja Gatesów") na Program Rozwoju Bibliotek tak jak opisano w nocie 6. Środki pieniężne podlegające ograniczeniom stanowią środki pieniężne otrzymane od darczyńców, w tym od Fundacji Gatesów, których jeszcze nie wypłacono w celach związanych z programem.

5. SUBDOTACJE Z POLSKO-AMERYKAŃSKIEGO FUNDUSZU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Zgodnie z umową podpisaną w 1999 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych oraz w porozumieniu z Rządem Rzeczypospolitej Polskiej („Umowa dotacji"), do dnia 31 grudnia 2012 r. Fundusz zwrócił 120 milionów USD ze swoich aktywów Departamentowi Skarbu Stanów Zjednoczonych i wniósł 255,1 miliona USD do Fundacji, co zostało zaksięgowane jako aktywa netto niepodlegające ograniczeniom.

Zgodnie z warunkami umowy dotacji zawartej w 2011 r. pomiędzy Funduszem a Rządem Stanów Zjednoczonych, Fundusz i Fundacja zamknęły realizację Umowy dotacji z dniem 16 maja 2011 i rozpoczęły realizację subdotacji („Subdotacja"). Zgodnie z warunkami Subdotacji, Rząd Stanów Zjednoczonych ma prawo zażądać zwrotu lub przekazania całości lub dowolnej części funduszu wieczystego wypłaconego lub przekazanego Fundacji, łącznie z odsetkami, jeżeli Rząd Stanów Zjednoczonych uzna, że Fundacja przekazała dotacje lub finansowała działalność zabronioną prawnie.

6. GRANT FUNDACJI BILLA I MELINDY GATESÓW

W marcu 2009 roku, Fundacja Gatesów przyznała Fundacji, w ramach Światowego Programu Rozwoju, grant w wysokości 28 mln USD na pięcioletni okres od 1 kwietnia 2009 roku do 31 marca 2014 roku, który następnie został zmieniony w 2012 roku poprzez wydłużenie go do 31 marca 2015 roku („Grant Programu Bibliotecznego"). Fundusze otrzymane z Grantu Programu Bibliotecznego, w tym uzyskane przychody, takie jak odsetki z lokat pieniężnych Fundacji, zostaną przeznaczone wyłącznie na wdrażanie programu mającego na celu zwiększenie dostępu do komputerów i Internetu w polskich bibliotekach publicznych na terenach wiejskich („Program Biblioteczny"). Grant Programu Bibliotecznego został wykazany, jako aktywa netto podlegające tymczasowym ograniczeniom w momencie podpisania umowy i jest odpowiednio przeklasyfikowany na aktywa netto niepodlegające ograniczeniom w momencie wypłaty funduszy. Do dnia 31 grudnia, 2012, Fundacja otrzymała 26,5 mln USD od Fundacji Gatesów.

7. INWESTYCJE WYKAZYWANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ

Opis metodologii i założeń służących określaniu wartości godziwej inwestycji Korporacji znajduje się w Nocie 3 powyżej: „Inwestycje wykazywane w wartości godziwej". W tabeli poniżej przedstawiono koszt, wartość godziwą i niezrealizowane wzrosty wartości z inwestycji narastająco na dzień 31 grudnia 2012:

	Koszt	Wartość godziwa	Skumulowany, niezrealizowany zysk z inwestycji
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	$ 31.617.529	$ 51.163.571	$ 19.546.042
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	70.462.855	73.704.592	3.241.737
Prywatne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	15.000.606	17.139.430	2.138.824
Inwestycje alternatywne	52.082.754	64.064.220	11.981.466
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	26.765.923	28.311.652	1.545.729
Publiczne fundusze inwestycyjne – stała stopa zwrotu	12.623.204	12.685.348	62.144
	$ 208.552.871	$ 247.068.813	$ 38.515.942

Sprawozdanie finansowe

Niezrealizowany zysk (strata) netto oraz zrealizowany zysk netto z inwestycji za rok zakończony 31 grudnia 2012 jest przedstawiony w tabeli poniżej.

	Niezrealizowany zysk (strata) netto	Zrealizowany zysk netto
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	$ 5.044.262	$ 2.953.308
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	4.909.752	2.123.156
Prywatne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	2.359.051	-
Inwestycje alternatywne	832.623	2.926.401
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	(2.282)	488.782
Publiczne fundusze inwestycyjne – stała stopa zwrotu	19.738	168.016
	$ 13.163.144	$ 8.659.663

W tabeli poniżej przedstawiono inwestycje Korporacji na dzień 31 grudnia 2012, wykazane według wartości godziwej na zasadach określonych według poziomów hierarchii opisanych w Nocie 3:

	Wartość godziwa na dzień sprawozdawczy			
	Ceny notowań rynkowych na rynkach aktywnych dla identycznych aktywów (Poziom 1)	Inne istotne obserwowalne dane wejściowe (Poziom 2)	Znaczące nieobserwowalne dane wejściowe (Poziom 3)	Razem
Akcje zwykłe i uprzywilejowane	$ 51.163.571	$ -	$ -	$ 51.163.571
Publiczne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	73.704.592	-	-	73.704.592
Prywatne fundusze inwestycyjne – jednostki uczestnictwa	-	17.139.430	-	17.139.430
Inwestycje alternatywne	-	-	64.064.220	64.064.220
Papiery wartościowe o stałej stopie zwrotu	28.311.652	-	-	28.311.652
Publiczne fundusze inwestycyjne – stała stopa zwrotu	12.685.348	-	-	12.685.348
	$ 165.865.163	$ 17.139.430	$ 64.064.220	$ 247.068.813
% całości	67,1%	7,0%	25,9%	100,0%

W ciągu roku, który zakończył się 31 grudnia 2012 r. nie było żadnych przemieszczeń inwestycji pomiędzy poziomami 1, 2 i 3.

Poniższa tabela przedstawia zmiany wartości godziwej inwestycji alternatywnych Korporacji na dzień 31 grudnia 2012 roku w ramach inwestycji poziomu trzeciego:

Wartość godziwa na początek okresu	Zrealizowane zyski netto	Niezrealizowane zyski netto	Nabycia	Sprzedaż	Wartość godziwa na koniec okresu	Skumulowany, niezrealizowany zysk z inwestycji
$ 71.582.117	$ 2.926.401	$ 832.623	$ 16.000.000	$ (27.276.921)	$ 64.064.220	$ 11.981.466

Zrealizowany zysk netto i niezrealizowane wzrosty wartości netto dla poziomu 3 inwestycji są ujęte w odpowiednich pozycjach skonsolidowanego sprawozdania z działalności.

Z kwoty wykazanej jako przychody z tytułu odsetek i dywidend w skonsolidowanym sprawozdaniu z działalności, kwota 1,3 miliona USD stanowi kwoty przekazane przez różne fundusze inwestycyjne zarządzające aktywami Korporacji jako przychody z tytułu dywidend.

W tabeli poniżej przedstawiono informacje o inwestycjach poziomów 2 i 3 Korporacji, mierzonych przy użyciu wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych (NAV), jako środka praktycznego, skategoryzowanych według strategii inwestycyjnej, w wartości godziwej z dnia 31 grudnia 2012 roku:

	Wartość godziwa	Częstotliwość wykupu	Okres od powiadomienia do wykupu	
Event-driven	$ 39.789.802	Kwartalnie/półrocznie	45-90 dni	(a)
Fundusze Long/Short	8.613.530	Miesięcznie	15 dni	(b)
Multi-strategy	15.660.888	W ciągu 3 lat / wg uznania zarządzającego	65 dni	(c)
	64.064.220			
Międzynarodowe	17.139.430	Dziennie	10 dni roboczych	(d)
	$ 81.203.650			

Uwaga: Nie istnieją żadne niewykonane zobowiązania dotyczące inwestycji Korporacji, mierzone przy użyciu wartości aktywów netto funduszy inwestycyjnych (NAV).

(a) ***Event-driven:*** kategoria składa się z funduszy inwestycji alternatywnych, które inwestując spodziewają się konkretnych zdarzeń, takich jak fuzje, przejęcia, dokapitalizowanie, likwidacje lub inne transakcje restrukturyzacji, gdzie istnieje różnica między wartością po transakcji a obecną ceną rynkową.

(b) ***Fundusze Long/Short:*** kategoria składa się z dwóch alternatywnych funduszy inwestycyjnych. Pierwszy fundusz stanowiący 94% tej kategorii inwestuje globalnie, przyjmując pozycje Long/Short w akcjach, obligacjach, towarach i transakcjach terminowych (tzw. futures). W przypadku drugiego funduszu Korporacja złożyła wniosek o całkowite wykupienie posiadanych jednostek.

(c) ***Multi-strategy:*** kategoria zawiera fundusze inwestycji alternatywnych, obejmujące „fundusze long/short", „event-driven", transakcje kredytowe, surowce i strategie pochodne. Inwestycje stanowiące 36% tej katego-

Sprawozdanie finansowe

rii mają ograniczenia czasowe, wykup może być dokonany do 3 lat od momentu złożenia wniosku o wykupienie posiadanych jednostek. Korporacja powiadomiła fundusz inwestycyjny o chęci całkowitego zbycia inwestycji, która stanowi 9% tej kategorii. Wypłaty będą otrzymywane poprzez likwidację aktywów inwestycyjnych funduszu. Na dzień 31 grudnia 2012 roku, istnieje prawdopodobieństwo, że otrzymane środki będą różnić się od udziału procentowego Korporacji w wartości aktywów netto funduszu.

(d) ***Międzynarodowe:*** kategoria obejmuje jeden fundusz, którego celem jest osiągnięcie długotrwałego wzrostu głównie poprzez inwestowanie w zróżnicowany portfel papierów spółek mających siedzibę poza Stanami Zjednoczonymi. Fundusz inwestuje głównie na ustabilizowanych rynkach międzynarodowych; część aktywów funduszu może być jednak inwestowana na rynkach rozwijających się.

8. GRUNTY I ŚRODKI TRWAŁE

Na dzień 31 grudnia 2012 r. grunty i środki trwałe obejmowały:

Grunty	$	1.913.359
Podniesienie wartości gruntów		174.158
Budynki		2.769.692
Sprzęt i oprogramowanie komputerowe		153.955
Meble i wyposażenie		265.305
Samochody		80.101
		5.356.570
Pomniejszone o umorzenie i amortyzację		351.088
Wartość księgowa netto	$	5.005.482

9. POŻYCZKI I ODPISY AKTUALIZUJĄCE POŻYCZKI

Pożyczki udzielane są przez Polsko–Amerykański Fundusz Pożyczkowy Inicjatyw Obywatelskich (PAFPIO) i wykazywane w kwocie głównej pożyczki pozostałej do spłacenia plus naliczone odsetki, pomniejszonej o wartość odpisu na wypadek nieściągalności pożyczki. Odsetki od pożyczek są ujmowane w przychodach na bazie kwot głównych pożyczek pozostałych do spłaty przeliczonych według odpowiednich stóp procentowych. Naliczania odsetek zaprzestaje się, gdy umowa pożyczki wygasa lub, pojawia się wątpliwość co do ściągalności.

Odpis na wypadek nieściągalności pożyczki jest utrzymywany na poziomie ustalonym przez kierownictwo PAFPIO tak, żeby wartość takiego odpisu była wystarczająca do pokrycia potencjalnych strat w portfelu pożyczek. Wartość taka jest ustalana stosownie do ryzyka straty związanego ze specyficzną (indywidualną) sytuacją pożyczkobiorcy, w tym jego sytuacją finansową, historią spłaty zobowiązań i wartością jego zabezpieczeń, a także innych czynników i oszacowań, które podlegają zmianie w miarę upływu czasu. Ocena ryzyka straty oraz wysokości odpisu od pożyczki jest subiektywnym szacunkiem, a ostateczna wysokość strat może odbiegać od bieżących wartości szacunkowych. Wartości szacunkowe podlegają okresowym przeglądom, których dokonuje kierownictwo PAFPIO. Jeśli korekty okażą się konieczne, kwoty korekt

ujmowane są w okresach, w których kierownictwo zdobyło wiedzę na ten temat. Odpisy aktualizujące z tytułu pożyczek są powiększane o rezerwy na straty z tytułu udzielonych pożyczek (ujmowane jako pomniejszenie przychodów) oraz pomniejszane o pożyczki umorzone i kwoty odzyskane. Starania związane z odzyskaniem kwot udzielonych pożyczek trwają nawet po umorzeniu pożyczki przez Zarząd PAFPIO, a cześć tych środków może zostać odzyskana w przyszłości.

Zmiany w odpisie aktualizującym pożyczki udzielone przez PAFPIO w roku zakończonym 31 grudnia 2012 roku były następujące:

Bilans otwarcia	$	255.108
Dodatkowe odpisy aktualizujące netto		137.614
Pożyczki umorzone		(18.235)
Korekta różnicy kursów przeliczeń walutowych		26.145
Bilans zamknięcia	$	400.632

10. ZOBOWIĄZANIA

Na dzień 31 grudnia 2012 r. Fundacja zatwierdziła 16 programów na kwotę 21,7 miliona USD, które wymagały zakończenia negocjacji i podpisania umowy w sprawie dotacji zadowalającej każdą ze stron. Po 31 grudnia 2012 r. Fundacja podpisała umowy grantowe do zaaprobowanych programów na kwotę 13,0 miliona USD.

11. KWESTIE PODATKOWE

STANY ZJEDNOCZONE

W Stanach Zjednoczonych Fundacja jest zwolniona z federalnych podatków dochodowych na podstawie artykułu 501(c)(3) amerykańskiego Kodeksu Dochodów Wewnętrznych („Kodeksu") (Internal Revenue Code) i została sklasyfikowana jako podmiot niebędący prywatną fundacją w rozumieniu artykułu 509(a)(1) Kodeksu. Ponadto Fundacja jest zwolniona z podatków stanowych i lokalnych.

POLSKA

Polskie Przedstawicielstwo Fundacji nie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych w Polsce. PAFPIO jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością według prawa polskiego, podlegającą opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych. W roku zakończonym 31 grudnia 2012 r., podatek dochodowy PAFPIO wyniósł 38,850 USD i został ujęty w kosztach operacyjnych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

12. WYDARZENIA PO DACIE BILANSU

Korporacja oceniła wydarzenia do 17 maja 2013 roku, dnia sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, i uznała, że nie miały miejsca żadne dodatkowe wydarzenia, które wymagałyby korekty lub ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przygotowanym na rok zakończony 31 grudnia 2012.

Rada Dyrektorów

JOHN P. BIRKELUND - PRZEWODNICZĄCY *(do maja 2012)*
Senior Advisor Saratoga Partners, były Przewodniczący Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

ANDREW NAGORSKI - PRZEWODNICZĄCY
Wiceprezes i Dyrektor ds. Polityki Publicznej EastWest Institute, były Szef Redakcji (Senior Editor) Newsweek International

MAREK BELKA *(do czerwca 2010)*
Były Premier RP, były Sekretarz Komisji Gospodarczej ONZ dla Europy, były Dyrektor Departamentu Europejskiego Międzynarodowego Funduszu Walutowego, Prezes Narodowego Banku Polskiego

JOSEPH C. BELL
Senior Partner w Hogan Lovells

ALFRED B. BIEĆ
Były Podsekretarz Stanu w Urzędzie Rady Ministrów, Sekretarz KERM, były Prezes Zarządu Banku PEKAO Nowy Jork i Banku Pocztowego

FREDERICK M. BOHEN
Były Wiceprezydent i Dyrektor Zarządzający, Uniwersytet Rockefellera

MICHAŁ BONI *(do stycznia 2008)*
Minister Administracji i Cyfryzacji, były Minister Pracy, ekspert ds. rynku pracy i polityki społecznej

ZBIGNIEW BRZEZIŃSKI
Były Doradca Prezydenta USA ds. Bezpieczeństwa Narodowego, Doradca w Centrum Studiów Strategicznych i Międzynarodowych, były Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

ROBERT G. FARIS
Przewodniczący Rady Dyrektorów Enterprise Investors Corporation, były Prezes i Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

ANNA FORNALCZYK
Była Prezes Urzędu Antymonopolowego (obecnie UOKiK)

CHRISTOPHER HILL
Dziekan Josef Korbel School of International Studies, University of Denver, były Ambasador USA w Iraku, Korei, Polsce, Macedonii, były specjalny wysłannik w czasie kryzysu w Kosowie, były zastępca sekretarza stanu ds. Azji Wschodniej i Pacyfiku, przewodniczący delegacji USA na forum rozmów sześciostronnych w sprawie programu nuklearnego Korei Północnej

GEOFFREY HOGUET
Członek Zarządu GRH Holdings, LLC

ALEKSANDER KOJ *do listopada 2010, obecnie: Director Emeritus*
Profesor w Instytucie Biologii Molekularnej Uniwersytetu Jagiellońskiego, były rektor UJ

JERZY KOŹMIŃSKI
Były Ambasador RP w USA, Prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności

DAVID NIEMIEC
Senior Advisor Saratoga Partners

KRZYSZTOF PAWŁOWSKI
Prezydent Wyższej Szkoły Biznesu-National Louis University w Nowym Sączu, były Senator RP

NICHOLAS A. REY
Były Ambasador USA w Polsce, Członek Rady Dyrektorów Polsko-Amerykańskiego Funduszu Przedsiębiorczości

CARLA H. SKODINSKI
Wiceprezes i Dyrektor Inwestycyjny, Van Beuren Management, Inc.

AMBASADOR USA W POLSCE, UCZESTNICZĄCY W PRACACH RADY DYREKTORÓW

LEE FEINSTEIN *(do października 2012)*

STEPHEN D. MULL *(od października 2012)*

Zarząd i Pracownicy

Prezes Fundacji
JERZY KOŹMIŃSKI

Dyrektor Przedstawicielstwa w Polsce
GRZEGORZ JĘDRYS

Dyrektorzy Programowi:
RADOSŁAW JASIŃSKI
RENATA KOŹLICKA-GLIŃSKA
RAFAŁ KRAMZA *(do stycznia 2012)*

Kierownicy Programowi:
MIROSŁAW CZYŻEWSKI
AGNIESZKA MAZUR

Główna Księgowa
AGNIESZKA KWIATKOWSKA

Kontroler Finansowy Programów
MIRA OSIECKA

Informacja i PR
PRZEMYSŁAW ZAROŃ

Koordynatorzy Programowi:
KATARZYNA ŚWIĄTKIEWICZ
JOANNA LEMPART-WINNICKA

Księgowość:
GRAŻYNA SKRZYPIEC
ADELA MAKAREWICZ

Asystenci / Administracja:
KALINA GRZESZUK-ZAJĄCZKOWSKA
AGNIESZKA ŁUKASIK
JOANNA RECHNIO
RAFAŁ MILEWSKI
IZABELA JAROŃ
JUSTYNA FLORCZAK

Dyrektor Finansowy
NORMAN E. HASLUN III

Sekretarz Rady Dyrektorów
C. DOUGLAS ADES

Analityk Finansowy
GRZEGORZ BORCZYK

POLSKO-AMERYKAŃSKA FUNDACJA WOLNOŚCI
410 Park Avenue 15th Floor
New York, NY 10022, USA
Tel. (917) 210-8083

PRZEDSTAWICIELSTWO W POLSCE
ul. Królowej Marysieńki 48
02-954 Warszawa
tel. (48 22) 550-28-00
fax (48 22) 550-28-01
e-mail: paff@pafw.pl
www.pafw.pl